

FINANSMINISTERIET

Ekonomisk översikt

Vinter 2018

Finansministeriets publikationer – 33b/2018

Ekonomiska utsikter

Finansministeriets publikationer 33b/2018

Ekonomisk översikt

Vinter 2018

Finansministeriet

ISBN PDF: 978-952-251-977-1

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2018

Presentationsblad

Utgivare	Finansministeriet	19.12.2018	
Författare	Ekonomiska avdelningen		
Publikationens titel	Ekonomisk översikt, vinter 2018		
Publikationsseriens namn och nummer	Finansministeriets publikationer 33b/2018		
Tema	Ekonomiska utsikter		
ISBN PDF	978-952-251-977-1	ISSN PDF	1797-9714
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-251-977-1		
Sidantal	67	Språk	Svenska
Nyckelord	Offentlig ekonomi, ekonomisk utveckling, budgetförslag		
<p>Referat</p> <p>Produktionen i Finland ökade på bred front i år, men långsammare än under fjolåret. År 2018 ökar BNP med 2,5 procent. Den fortsatt starka ekonomiska tillväxten och ökningen i efterfrågan på arbetskraft gör att antalet sysselsatta 2018 blir 2,5 procent större än i fjol och sysselsättningsgraden stiger till 71,6 procent.</p> <p>År 2019 avtar tillväxten i BNP till 1,5 procent. Den globala handeln avtar när handelshindren blir fler, vilket bromsar upp exporttillväxten och påverkar investeringsförväntningarna. Investeringsökningen förutspås avta klart under 2019, vilket i synnerhet beror på att bygginvesteringarna börjar minska. Den ekonomiska tillväxten mattas av ytterligare till 1,3 procent 2020 och därefter avtar tillväxten till mindre än en procent på medellång sikt.</p> <p>Utvecklingen av hushållens disponibla inkomster är fortsatt snabb i och med att inkomstnivån stiger allt snabbare. Realinkomsterna ökar klart trots att inflationen tar fart och hushållens konsumtion tilltar nästa år jämfört med innevarande år.</p> <p>Trots den avtagande ekonomiska tillväxten upprätthåller den måttfulla utvecklingen av reallönerna efterfrågan på arbetskraft. Till följd av det stora antalet arbetslösa och dolt arbetslösa samt insatserna för att utöka arbetskraftsutbudet utgör utbudet på arbetskraft ännu inte ett hinder för sysselsättningens och ekonomins tillväxt när man ser till ekonomin som helhet, trots att det råder brist på yrkeskunnig arbetskraft inom vissa branscher.</p> <p>Det goda konjunkturläget och åtgärderna för att dämpa ökningen av utgifterna gör den offentliga ekonomin relativt balanserad. Även den offentliga skulden i relation till BNP minskar under de närmaste åren. Den offentliga ekonomin börjar emellertid så småningom försvagas under de första åren på 2020-talet, när den ekonomiska tillväxten mattas av och anpassningsprogrammet avslutas. Den offentliga ekonomin försvagas på grund av att befolkningen åldras, vilket ökar pensions-, vård- och omsorgsutgifterna.</p>			
Förläggare	Finansministeriet		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Kuvailulehti

Julkaisija	Valtiovarainministeriö	19.12.2018	
Tekijät	Kansantalousosasto		
Julkaisun nimi	Ekonomisk översikt, vinter 2018 (Taloudellinen katsaus, talvi 2018)		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtiovarainministeriön julkaisu 33b/2018		
Teema	Talousnäkömät		
ISBN PDF	978-952-251-977-1	ISSN PDF	1797-9714
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-251-977-1		
Sivumäärä	67	Kieli	Ruotsi
Asiasanat	Julkinen talous, taloudellinen kehitys, talousarvioesitys		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Suomen talouden tuotanto on lisääntynyt tänä vuonna laaja-alaisesti, mutta viime vuotta hitaammin. Vuonna 2018 BKT kasvaa 2,5 %. Vahvana jatkuva talouskasvu ja voimistunut työvoiman kysyntä nostavat v. 2018 työllisten määrän 2,5 % edellisvuotta korkeammaksi ja työllisyysasteen 71,6 prosenttiin.</p> <p>Vuonna 2019 BKT:n kasvu hidastuu 1,5 prosenttiin. Maailmankauppa hidastuu kaupan esteiden lisääntyessä, mikä hidastaa viennin kasvua ja näkyy myös investointien odotuksissa. Investointien kasvun ennustetaan hidastuvan selvästi v. 2019, mikä johtuu erityisesti rakennusinvestointien kääntymisestä laskuun. Talouskasvu hidastuu edelleen 1,3 prosenttiin v. 2020, minkä jälkeen kasvu hidastuu alle 1 prosenttiin keskipitkällä aikavälillä.</p> <p>Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kehitys jatkuu nopeana ansiotason nousun kiihtyessä. Inflaation kiihtymisestä huolimatta reaalitytulot kasvavat selvästi ja kotitalouksien kulutus kiihtyy ensi vuonna tähän vuoteen verrattuna.</p> <p>Talouskasvun hidastumisesta huolimatta reaalitypalkkojen maltillinen kehitys ylläpitää työvoiman kysyntää. Työttömien ja piilotyöttömien melko suuresta määrästä sekä työvoiman tarjontaa lisäävistä toimenpiteistä johtuen työvoiman tarjonta ei koko talouden tasolla vielä rajoita työllisyyden ja talouden kasvua, vaikka toimialoittain ammattitaitoisesta työvoimasta on pulaa.</p> <p>Hyvä suhdannetilanne ja menojen kasvua hillitsevät toimet vahvistavat julkisen talouden tasapainon tuntumaan. Myös julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen laskee lähivuosina. Julkinen talous alkaa kuitenkin vähitellen heikentyä 2020-luvun alkuvuosina, kun talouskasvu hidastuu ja sopeutustoimet päättyvät. Julkista taloutta heikentää väestön ikääntyminen, joka kasvattaa eläke-, terveys- ja hoivamenoja.</p>			
Kustantaja	Valtiovarainministeriö		
Julkaisun myynti/ jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of Finance	19.12.2018	
Authors	Economics Department		
Title of publication	Ekonomisk översikt, vinter 2018 (Economic Survey, winter 2018)		
Series and publication number	Ministry of Finance publications 33b/2018		
Subject	Economic Prospects		
ISBN PDF	978-952-251-977-1	ISSN (PDF)	1797-9714
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-251-977-1		
Pages	67	Language	Swedish
Keywords	Public finance, economic development, draft budget		
<p>Abstract</p> <p>Finland's total economic output has increased in a broad range of sectors this year, but the growth has been slower than in 2017. The GDP will grow by 2.5% in 2018. Because of strong economic growth and higher demand for labour, the employment rate will be 2.5% higher than in 2017, climbing to 71.6%.</p> <p>In 2019, GDP growth will slow down to 1.5%. As more trade barriers are set up, world trade will grow more slowly, which will put the brakes on export growth and investment expectations. A marked slowdown in investment growth is expected in 2019, mainly as a result of a fall in construction investments. Finland's economic growth will slow down further in 2020, to 1.3%, after which the growth rate will fall to below one per cent in the medium term.</p> <p>Driven by a more rapid rise in earnings, growth in household disposable income will continue. Even though the inflation is accelerating, there will be a substantial growth in real income and household spending will increase next year, compared with 2018.</p> <p>Despite a slowdown in economic growth, moderate growth in real earnings will maintain demand for labour force. Because of the fairly high number of unemployed and concealed unemployed, and the measures increasing the supply of labour, the supply of labour will not yet restrict the growth of employment and the economy as a whole, even though there is a shortage of skilled labour in a number of sectors.</p> <p>Because of steady economic growth and measures curbing spending increases, Finland will achieve near-balance in its public finances. The general government debt to GDP ratio will also fall in the next few years. A weakening of public finances is expected in the early 2020s, however, as economic growth is slowing down and the adjustment measures come to an end. Ageing of the population is weakening Finland's public finances by increasing pension, health and care expenditure.</p>			
Publisher	Ministry of Finance		
Publication sales/ Distributed by	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

FÖRORD

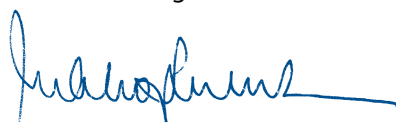
I översikten presenteras prognosen om den ekonomiska utvecklingen under 2018–2021. Vid sidan av den ekonomiska prognosen på kort sikt ingår också en kalkyl över den ekonomiska utvecklingen på medellång sikt fram till 2023.

Prognosen och den utvecklingskalkylen i översikten har utarbetats av ekonomiska avdelningen på ett oberoende sätt och utifrån lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och om tillämpning av fördraget samt om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna (869/2012).

Granskningen i översikten bygger på de preliminära uppgifterna om nationalräkenskaperna för 2017 som Statistikcentralen gett ut i juli 2018 samt annan offentlig statistik som stått till buds före den 12 december 2018.

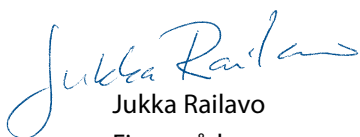
Helsingfors, december 2018

Finansministeriets ekonomiska avdelning

Mikko Spolander

Avdelningschef, överdirektör

Jukka Railavo

Finansråd,

Chef för Makroprognoser

Marja Paavonen

Finansråd,

Chef för Fiskala prognoser

Källa för informationen om den faktiska utvecklingen: Statistikcentralen, om inget annat nämns

SYMBOLERNA SOM ANVÄNTS I TABELLERNA

-	Ingenting att informera om
0	Storheten mindre än hälften av enheten som använts
..	
.	Ingen information har erhållits
**	Prognos
CPB	CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis
HWWI	Hamburgisches WeltWirtschafts Institut
IMF	Internationella Valutafonden
SHM	Social- och hälsovårdsministeriet
FM	Finansministeriet

Varje siffra i tabellen har avrundats skilt.

Innehåll

Förord	7
Sammandrag	11
Ekonomiska utsikter	18
1.1 Global ekonomi	18
1.2 Utrikeshandel.....	25
1.2.1 Export och import.....	25
1.2.2 Priser och bytesbalans.....	26
1.3 Inhemsk efterfrågan	28
1.3.1 Privatkonsumtion	28
1.3.2 Offentlig konsumtion.....	30
1.3.3 Privata investeringar.....	31
1.3.4 Offentliga investeringar	35
1.4 Inhemsk produktion	35
1.4.1 BNP	35
1.4.2 Förädling	37
1.4.3 Tjänster	40
1.5 Arbetskraft.....	42
1.6 Inkomster, kostnader och priser	44
1.6.1 Löner	44
1.6.2 Konsumentpriser	46
2 Offentlig ekonomi	50
2.1 Samtliga offentliga samfund.....	50
2.2 Statsförvaltningen	54
2.3 Landskapsförvaltningen.....	56
2.4 Lokalförvaltning.....	58
2.5 Socialskyddfonder	61
2.6 Den offentliga ekonomins långsiktiga hållbarhet.....	62
Rutor:	
Ekonomiska konsekvenser av de handelspolitiska spänningarna.....	23
Lönernas roll i den tilltagande inflationen	48

Sammandrag

Ekonomiska konjunkturutsikter för 2018–2021

Produktionen i Finland ökade på bred front i år, men långsammare än under fjolåret. Den globala handeln avtar när handelshindren blir fler, vilket bromsar upp exporttillväxten och påverkar investeringsförväntningarna. Investeringsökningen förutspås avta klart under 2019, vilket i synnerhet beror på att bygginvesteringarna börjar minska. På medellång sikt blir tillväxten mindre än en procent, vilket är långsammare än den potentiella produktionstillväxten.

Det goda konjunkturläget och åtgärderna för att dämpa ökningen av utgifterna gör den offentliga ekonomin relativt balanserad. Även den offentliga skulden i relation till BNP minskar under de närmaste åren. Den offentliga ekonomin börjar emellertid så småningom försvagas under de första åren på 2020-talet, när den ekonomiska tillväxten mattas av och anpassningsprogrammet avslutas.

Den globala ekonomins tillväxt bromsar

Den globala ekonomins snabbaste tillväxtfas är över för denna gång och tillväxten mattas av under de närmaste åren. Utöver på den normala konjunkturcykeln orsakas detta också av de handelskonflikter mellan de centrala ekonomierna som delvis har förverkligats. Den globala handelns tillväxt mattas av snabbt till följd av handelshinder och är 3,5 procent i slutet av prognosperioden.

Utsikterna för euroområdet har försämrats under innevarande år. I synnerhet industrins förtroende för den ekonomiska utvecklingen har minskat. Ekonomin i Förenta staterna är stark, men den ekonomiska tillväxten avtar under prognosperioden och närmar sig den potentiella tillväxten.

Den ekonomiska tillväxten avtar klart

Som ekonomisk tillväxt för 2018 förutspås 2,5 procent, så 2017 ser ut att bli den här konjunkturuppgångens snabbaste tillväxtfas. Statistiken från början av året har dämpat konjunkturen. Industriföretagens produktionsförväntningar har blivit resonablare och tillväxthindren har blivit vanligare, problemen med tillgången på arbetskraft har ökat i byggverksamheten och servicebranscherna, och antalet beviljade bygglov har börjat minska.

År 2018 ökade sysselsättningen till och med snabbare än vad man skulle kunna anta utifrån den ekonomiska aktiviteten. Enligt en arbetskraftsundersökning ökade antalet sysselsatta under perioden januari–oktober med 2,7 procent jämfört med läget ett år tidigare. Trenden för sysselsättningsgraden var 71,8 procent i oktober.

År 2019 växer ekonomin endast 1,5 procent. Avmattningen sker på bred front, men särskilt de minskande bostadsinvesteringarna rubbar tillväxten. Handelshindren blir allt fler och bromsar upp exporttillväxtens under 2019. Nettoexporten stöder fortfarande den ekonomiska tillväxten tack vare den ökade kapaciteten inom skogsindustrin. Den förbättrade priskonkurrensförmågan stöder också exporttillväxten.

Framför allt bostadsinvesteringarnas återgång till en mer normal nivå minskar investeringsökningen. De allt fler handelshindren och den globala ekonomins försämrade tillväxtutsikter minskar industrins och andra branschers investeringsbenägenhet. Stora investeringsprojekt i synnerhet inom skogsindustrin stimulerar investeringarna.

Utvecklingen av hushållens disponibla inkomster är fortsatt snabb i och med att inkomstnivån stiger allt snabbare. Realinkomsterna ökar klart trots att inflationen tar fart och hushållens konsumtion tilltar nästa år jämfört med innevarande år.

Trots den avtagande ekonomiska tillväxten upprätthåller den måttfulla utvecklingen av reallönerna efterfrågan på arbetskraft under 2019. Till följd av det stora antalet arbetslösa och dolt arbetslösa samt insatserna för att utöka arbetskraftsutbudet utgör utbudet på arbetskraft ännu inte ett hinder för sysselsättningens och ekonomins tillväxt när man ser till ekonomin som helhet. Sysselsättningsgraden beräknas sjunka till 6,9 procent 2019.

I början av 2019 förväntas inflationen avta något när baseeffekterna av energipriserna minskar och på grund av råoljans prisutveckling. Inflationen tilltar i takt med den stigande inkomstnivån, driven av priserna på tjänster.

År 2020 avtar tillväxten i BNP till 1,3 procent och ytterligare till 1,1 procent 2021. Ökningen i konsumtionen avtar när inflationen tilltar och bromsar upp ökningen av de disponibla realinkomsterna. Hushållens sparkvot stiger, men stannar fortfarande på en nivå under genomsnittet.

Den genomsnittliga tillväxttakten för privata investeringar mattas av under prognosperioden till hälften jämfört med föregående prognos, det vill säga till cirka 1,5 procent årligen. Prognosen antar att något av de stora investeringsprojekten startas. På grund av de privata investeringarnas långsammare tillväxtbana stannar deras förhållande till BNP på cirka 18 procent 2021. Bostadsinvesteringarna fortsätter att minska, men i långsammare takt.

Utrikeshandeln fortsätter sin allt långsammare tillväxt, driven av exportmarknaden. Priskonkurrensförmågan mätt i enhetsarbetskostnader vänder uppåt igen, men förblir relativt stabil i jämförelse med konkurrentländerna.

I och med att arbetslöshetsgraden sjunker och flaskhalsarna på arbetsmarknaden ökar uppskattas höjningen av inkomstnivån under de närmaste åren närma sig den genomsnittliga årliga tillväxttakten på cirka tre procent under 2000-talet. Den avtagande tillväxten i BNP medför att sysselsättningen ökar med endast 0,2 procent och arbetslöshetsgraden slutar sjunka vid 6,6 procent under 2021.

Rejält hållbarhetsunderskott i den offentliga ekonomin

Det goda konjunkturläget och åtgärderna för att dämpa ökningen av utgifterna stärker den offentliga ekonomin. Vid decennieskiftet är den offentliga ekonomin, som ännu för några år sedan uppvägsade ett rejält underskott, nästan i balans. Även den offentliga skulden i relation till BNP minskar under de närmaste åren.

Den offentliga ekonomin börjar emellertid så småningom försvagas under de första åren på 2020-talet, när den ekonomiska tillväxten mattas av och anpassningsprogrammet som införts under den gångna valperioden avslutas. Den offentliga

ekonomin försvagas på grund av att befolkningen åldras, vilket ökar pensions-, vård- och omsorgsutgifterna från år till år.

Den åldrande befolkningen sätter stor press på de offentliga finanserna på lång sikt. Den allt större andelen äldre befolkning ökar de åldersbundna utgifterna, och de intäkter som den offentliga ekonomin har i sikte räcker inte till att finansiera utgifterna i framtiden. Dessutom minskar befolkningen i arbetsför ålder, vars skatter finansierar välfärdstjänsterna och socialskyddet. Även den ekonomiska tillväxten som baserar sig på produktivitet beräknas förbli dämpad även under kommande decennier. På lång sikt råder alltså obalans mellan intäkterna och utgifterna i den offentliga ekonomin, det vill säga ett hållbarhetsunderskott som uppgår till nästan 4 procent i förhållande till BNP.

Tabell 1. Centrala prognostal

	2017	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
	md euro	procentuell volymförändring					
BNP till marknadspris	224	2,5	2,8	2,5	1,5	1,3	1,1
Import	85	5,6	3,5	2,5	2,3	2,1	2,1
Totalutbud	309	3,3	3,0	2,5	1,7	1,5	1,4
Export	86	3,9	7,5	3,5	3,1	2,6	2,4
Konsumtion	173	1,9	0,8	1,1	1,2	1,1	1,1
privat	122	2,0	1,3	1,0	1,6	1,4	1,2
offentlig	51	1,8	-0,5	1,4	0,4	0,5	0,8
Investeringar	50	8,5	4,0	2,5	-0,1	1,2	0,3
privat	40	8,7	4,6	2,2	0,8	1,6	1,2
offentlig	9	7,9	1,8	3,2	-4,1	-0,8	-3,8
Totalafterfrågan	310	3,3	3,1	2,3	1,6	1,4	1,2
inhemsk efterfrågan	224	3,1	1,6	1,9	1,0	0,9	0,7

Tabell 2. Andra centrala prognostal

	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
BNP, md euro	216	224	233	241	249	256
Tjänster, volymförändring, %	1,7	1,9	1,8	1,1	1,1	1,0
Industri, volymförändring, %	2,3	7,1	3,5	2,5	1,6	1,4
Arbetets produktivitet, förändring, %	1,9	2,0	-0,2	0,6	0,6	0,9
Sysselsatta, förändring, %	0,5	1,0	2,5	0,8	0,6	0,2
Sysselsättningsgrad, %	68,7	69,6	71,6	72,4	73,0	73,3
Arbetslöshetsgrad, %	8,8	8,6	7,5	6,9	6,7	6,6
Konsumentprisindex, förändring, %	0,4	0,7	1,2	1,4	1,6	1,7
Förtjänstnivåindex, förändring, %	0,9	0,2	1,8	2,7	3,0	2,8
Bytesbalans, md euro	-1,6	-1,5	-0,7	-0,0	0,7	1,0
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-0,7	-0,7	-0,3	-0,0	0,3	0,4
Korta räntor (3 mån, Euribor), %	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	0,2	0,4
Långa räntor (statens obligationer, 10 år), %	0,4	0,5	0,7	1,0	1,5	2,1
Offentliga utgifter, i förhållande till BNP, %	55,9	54,0	52,9	52,2	52,0	52,1
Skattegrad, i förhållande till BNP, %	44,0	43,3	42,3	42,2	42,3	42,0
Offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-1,7	-0,7	-0,8	-0,4	-0,1	-0,1
Statens finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-2,7	-1,8	-1,3	-0,7	-0,7	-0,3
Offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	63,0	61,3	59,2	58,4	57,6	57,5
Statens skuld, i förhållande till BNP, %	47,4	47,3	45,0	44,5	43,8	43,8

Tydliga negativa risker

En central risk som kastar en skugga över utsikterna för den globala ekonomin och handeln är risken för att handelskonflikterna tillspetsas ytterligare. De senaste uppskattningarna av handelskonflikternas ekonomiska konsekvenser beskrivs i en separat faktaruta. Centrala risker för Europas del är den ekonomiska politikens riktning i Italien och osäkerheten med anknytning till Brexit. De geopolitiska spänningarna är fortfarande stora och kan höja till exempel oljepriset mer än väntat.

Handelshindren och en ökning av dessa kan också bromsa upp exporttillväxten i Finland. Via de globala värdekedjorna är Kina och Förenta staterna viktigare handelspartner för Finland än statistiken för utrikeshandeln visar. Fortsatta handelshinder kan försvaga Finlands export mer än förändringarna i exportefterfrågan ger vid handen.

En risk för investeringsprognosen är i synnerhet att bostadsinvesteringarna återgår till normal nivå snabbare än väntat. I synnerhet tidtabellen för de stora projekten är förknippad med avsevärda positiva och negativa risker. Hotet om handelshinder och risken för att de utvidgas kan dessutom bromsa upp investeringsutvecklingen ytterligare.

Hushållens växande skuldsättning har ökat till en mycket hög nivå. Skulden är koncentrerad till en jämförelsevis liten grupp hushåll, som är speciellt sårbara mot en negativ utveckling av ekonomin eller på bostadsmarknaden. Hushållens skuldsättning och utvecklingen på bostadsmarknaden kan utlösa en försämring av hushållens konsumtionsmöjligheter.

Utsikter på medellång sikt

Finlands BNP-tillväxt tilltog till 2,8 procent 2017. Den ekonomiska tillväxten väntas vara fortsatt stark på cirka 2,5 procent 2018, men avta 2019–2021 till en mer måttfull nivå på i genomsnitt drygt en procent. På medellång sikt 2022–2023 uppskattas den ekonomiska tillväxten mattas av till under en procent.¹ Historiskt sett är den förväntade tillväxten på medellång sikt långsam, vilket hänger samman med strukturella faktorer i ekonomin.

Arbetskraftsinsatsens tillväxt ökar den potentiella produktionstillväxten under innevarande år och en aning också de två följande åren. Härefter börjar arbetskraftsinsatsen krympa, eftersom befolkningen i arbetsför ålder fortsätter att minska. Arbetskraftsinsatsens tillväxt begränsas också av den höga strukturella arbetslösheten.

Den totala faktorproduktivitets utveckling har varit svag de senaste åren och är historiskt sett fortsatt svag. Produktionen inom sektorer med hög produktivitet har krympt och hela den ekonomiska strukturen har blivit allt mer serviceorienterad. Den totala faktorproduktivitets trendutveckling uppskattas på medellång sikt

¹ De ekonomiska utsikterna på medellång sikt kan granskas genom den potentiella produktionen, som är tänkt att bestämma de ekonomiska tillväxtförutsättningarna. För att uppskatta den potentiella produktionen använder Finansministeriet den produktionsfunktionsmetod som EU-kommissionen och medlemsländerna utvecklat tillsammans, där den potentiella produktionstillväxten indelas i uppskattningar av den potentiella arbetskraftsinsatsen, kapitalets och den totala produktivitets utveckling. Den potentiella produktionen och produktionsgapet är icke skönjbara variabler och bedömningen av dem förknippas med osäkerhet speciellt under en kraftig konjunkturcykel samt när produktionsstrukturen förändras snabbt.

närma sig en tillväxt på en procent, medan tillväxten i början av 2000-talet nådde i genomsnitt mer än två procent per år. Den totala faktorproduktivitets uppskattade trendutveckling är dock klart starkare än genomsnittet för de senaste tio åren.

Utöver den totala faktorproduktiviteten och arbetskraftsinsatsen påverkas ekonomins produktionsförutsättningar också av kapitalstocken. Flera år på en låg investeringsnivå fördröjde kapitalstockens tillväxt och försämrade den framtida ekonomins tillväxtpotential. De livligare investeringarna och den högre investeringsnivån ökar emellertid den potentiella produktionen på medellång sikt med nästan en halv procent per år genom kapitalstockens tillväxt.

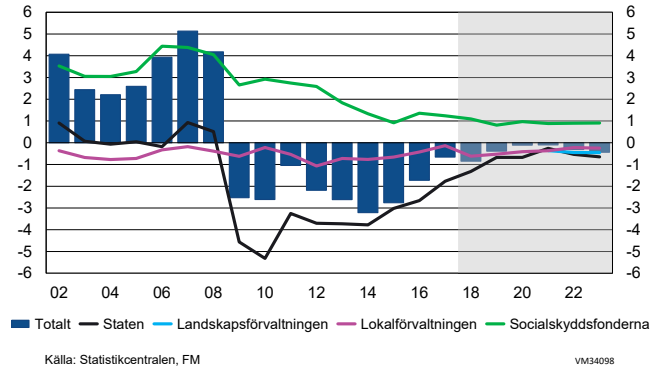
År 2018 beräknas produktionsgapet bli cirka 0,5 procent positivt i förhållande till den potentiella produktionen. Bruttonationalprodukten ökar ungefär i potentiell takt 2019–2021, så det positiva produktionsgapet väntas inte längre växa väsentligt på kort sikt. På medellång sikt 2022–2023 förutspås det positiva produktionsgapet så småningom börja slutas, när det goda konjunkturläget förr eller senare ger vika. Det är emellertid mycket svårt att förutspå när nästa konjunkturedgång börjar och en eventuell recession kan sluta det positiva produktionsgapet mycket snabbt.

Tabell 3. Nyckeltal på medellång sikt

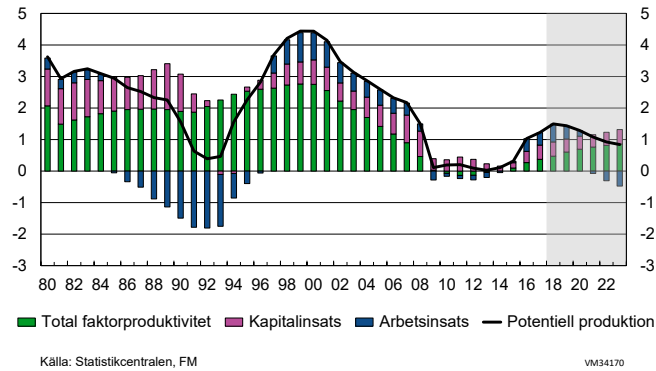
	2017	2018**	2019**	2020**	2021**	2022**	2023**
BNP till marknadspris, volymförändring, %	2,8	2,5	1,5	1,3	1,1	0,9	0,7
Konsumentprisindex, förändring, %	0,7	1,2	1,4	1,6	1,7	1,8	1,8
Arbetslöshetsgrad, %	8,6	7,5	6,9	6,7	6,6	6,7	6,8
Sysselsättningsgrad, %	69,6	71,6	72,4	73,0	73,3	73,3	73,0
Den offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-0,7	-0,8	-0,4	-0,1	-0,1	-0,3	-0,4
Statsförvaltningen	-1,8	-1,3	-0,7	-0,7	-0,3	-0,5	-0,6
Landskapsförvaltningen					-0,4	-0,4	-0,5
Localförvaltningen	-0,1	-0,6	-0,5	-0,4	-0,4	-0,2	-0,2
Socialskyddsfonderna	1,2	1,1	0,8	1,0	0,9	1,0	0,9
Den strukturella balans, i förhållande till BNP, %	-0,4	-1,1	-0,8	-0,5	-0,4	-0,6	-0,7
Den offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	61,3	59,2	58,4	57,6	57,5	57,6	57,8
Statsskulden, i förhållande till BNP, %	47,3	45,0	44,5	43,8	43,8	43,7	43,7
Produktionsgap, % av potentiella produktionen ¹	-0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,4

¹ Beräknad enligt EU:s gemensamma metod

Offentliga sektorns finansiella sparande
i förhållande till BNP, %

Tillväxt i potentiell produktion samt delfaktorer
enligt EU-metoden, %

Ekonomiska utsikter

1.1 Global ekonomi

Den globala ekonomins tillväxt mattas av på bred front

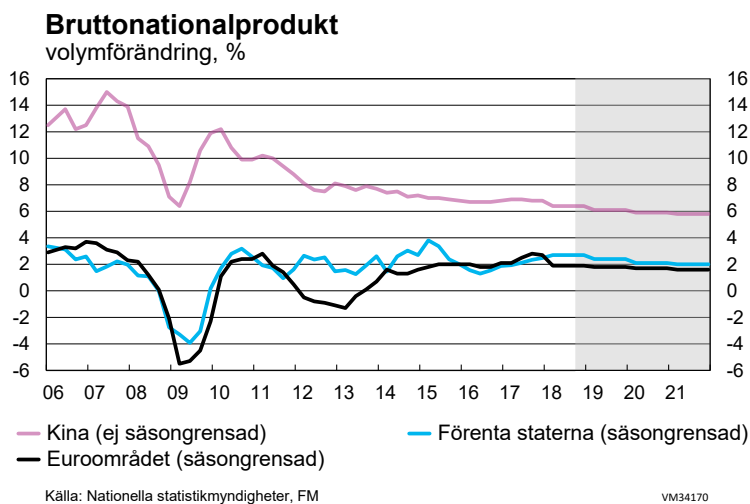
Den globala ekonomins snabbaste tillväxtfas är över för denna gång och tillväxten mattas av under de närmaste åren. Utöver på den normala konjunkturcykeln orsakas detta också av de handelskonflikter mellan de centrala ekonomierna som delvis har förverkligats. Den globala handelns tillväxt har också avtagit snabbt under innevarande år.

Ekonomi i Förenta staterna är stark, men den ekonomiska tillväxten avtal under prognosperioden och närmar sig den potentiella tillväxten. I synnerhet den privata konsumtionen bidrar till att upprätthålla tillväxten. Konsumenternas förtroende för den rådande situationen är starkt, men förväntningarna på den kommande utvecklingen är mer dämpade. Sysselsättningsläget är mycket bra. Inflationen tilltar och centralbanken förväntas fortsätta med åtstramningen i penningpolitiken. I synnerhet spänningarna i relationerna till Kina kastar en skugga över utrikeshandeln. Handelskonflikten mellan länderna bromsar upp den ekonomiska tillväxten i Förenta staterna under de närmaste åren.

Utsikterna för euroområdet har försämrats under innevarande år. I synnerhet industrins förtroende för den ekonomiska utvecklingen har minskat. Prognosindikatorerna som beskriver utsikterna för Tyskland tyder på att tillväxten mattas av. Minskingen under årets tredje kvartal torde emellertid ha varit tillfällig. I Frankrike var tillväxten stark under det tredje kvartalet av 2018, men tillväxten avtar under de närmaste åren i takt med att produktionsgapet sluts. Euroområdets tillväxt avtar till drygt 1,5 procent under prognosperioden.

Osäkerheten med anknypning till Brexit dämpar tillväxtutsikterna i Storbritannien. Industrins inköpschefsindex har sjunkit snabbt. Indikatorerna för den framtida tillväxten försämras. Trots den låga arbetslösheten är konsumenternas förtroende för den ekonomiska utvecklingen svagt. Den ekonomiska tillväxten är dämpad under de närmaste åren.

I Sverige har den relativt starka ekonomiska tillväxten upprätthållits av den privata konsumtionen och investeringarna. Konsumenternas förtroende är fortsatt stort, men prognosindikatorerna tyder på att tillväxten avtar. Tillväxten mattas av till knappt två procent under de närmaste åren.

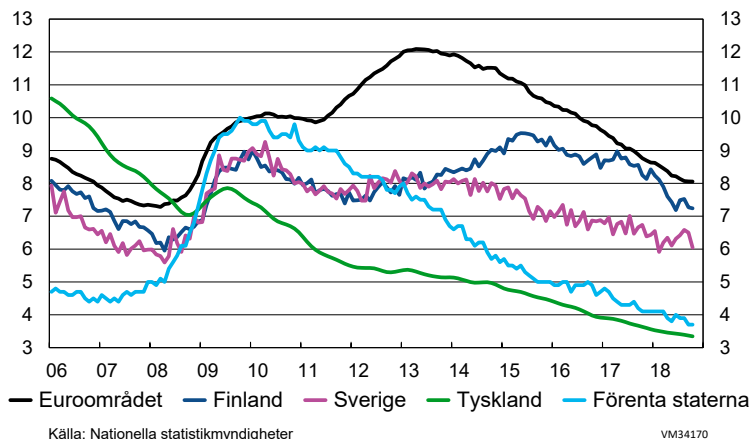

Den anspråkslösa ekonomiska utvecklingen i Japan kännetecknas av en ekonomisk nedgång under innevarande års tredje kvartal och försämrade prognosindikatorer för de närmaste åren. Inflationen har inte tilltagit som väntat, så den mycket lätta penningpolitiken som stöder tillväxt förväntas fortsätta. Höjningen av mervärdesskatten i oktober 2019 orsakar osäkerhet. Tillväxten mattas av till knappt en procent under de närmaste åren.

Den ekonomiska tillväxten i Ryssland är fortsatt dämpad trots det starka andra kvartalet under innevarande år. Ekonomins tillväxtpotential är anspråkslös och omfattande strukturella problem, såsom brister i företagsklimatet, stör den ekonomiska utvecklingen. Tillväxten avtar till knappt 1,5 procent under prognosperioden.

Arbetslöshetsgrad

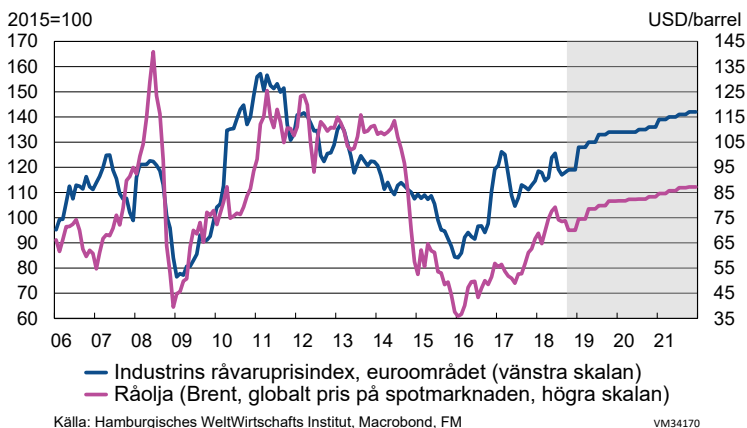
säsongrensad, %

Prognosindikatorerna för Kinas ekonomi tyder på att den ekonomiska tillväxten fortsätter att mattas av. Under innevarande år har detaljhandeln, som avspeglar den privata konsumtionen, mattats av rekordartat. Exporten har ökat snabbt under året, men handelskonflikten med Förenta staterna kastar en skugga över exportutsikterna för de närmaste åren. Tillväxten stannar på knappt sex procent i slutet av prognosperioden.

Den ekonomiska tillväxten i Indien är fortsatt stark under prognosperioden, driven av den inhemska efterfrågan. De genomförda strukturreformerna förstärker de positiva utsikterna.

Råvarupriser

Råoljans pris har sjunkit kraftigt i slutet av året. Oljepriset är mycket känsligt för snabba förändringar. Under de närmaste åren torde priset stiga något, delvis på grund av spänningarna i Mellanöstern. Priset på andra råvaror förväntas stiga måttfullt under prognosperioden.

De korta marknadsräntorna förväntas stiga efter hand i euroområdet när man gradvis frångår den exceptionella penningpolitiken och inflationen börjar tillta måttfullt. Räntorna på statliga lån har hållits låga i euroområdet med undantag av Italien, där räntorna påverkats av politiska spänningar, samt i viss mån även Spanien, som eventuellt influerats av situationen i Italien.

Den globala handelns tillväxt mattas av, delvis på grund av handelshinder

Den globala handeln har mattas av kraftigt under 2018. I synnerhet importen till euroområdet har försämrats i den mån importen har varit starkare i tillväxtekonomierna och Förenta staterna. Hamntrafiken har uppvisat en avtagande trend i hela världen sedan slutet av 2017. De åtgärder som redan genomförts på grund av handelskonflikter har också bromsat upp den globala handelns tillväxt. Under de närmaste åren begränsas tillväxten av avmattningen i den globala ekonomins tillväxt. Varuhandelns tillväxt minskar till 3,5 procent i slutet av prognosperioden.

Källa: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, Statistikcentralen, FM

VM34170

Tabell 4. Bruttonationalprodukt

	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
	procentuell volymförändring					
Världen (PPP)	3,2	3,6	3,7	3,6	3,5	3,4
Euroområdet	1,8	2,4	1,9	1,8	1,7	1,6
EU	0,0	2,3	1,8	1,7	1,6	1,5
Tyskland	1,9	2,5	2,0	1,9	1,8	1,7
Frankrike	1,2	2,3	1,7	1,6	1,5	1,4
Sverige	3,3	2,4	2,4	1,9	1,8	1,8
Storbritannien	1,8	1,7	1,3	1,0	0,8	0,8
Förenta staterna	1,6	2,2	2,7	2,4	2,1	2,0
Japan	1,0	1,7	1,1	0,9	0,8	0,7
Kina	6,7	6,9	6,4	6,1	5,9	5,8
Indien	8,2	7,1	7,5	7,6	7,4	7,3
Ryssland	-0,2	1,6	1,5	1,4	1,3	1,2

Källa: Eurostat, nationella statistikmyndigheter, IMF, Världsbanken, FM

Tabell 5. Utgångsantaganden

	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
Världshandelns tillväxt, %	1,5	4,7	4,1	3,8	3,5	3,4
USD/EUR	1,10	1,15	1,17	1,10	1,08	1,06
Industrins råvarupriser, EO, € (2015=100)	96,5	114,5	119,0	131,3	134,8	140,5
Råolja (Brent), \$/barrel	45,2	54,8	72,0	78,6	82,4	86,1
3 mån. Euribor, %	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	0,2	0,4
Statens obligationer (10 år), %	0,4	0,5	0,7	1,0	1,5	2,1
Exportens marknadsandel (2010=100) ¹	93,0	95,0	94,0	94,0	93,0	92,0
Importpriser, %	-2,5	3,5	3,8	3,3	2,3	1,7

¹ Ökningen av exporten jämfört med tillväxten inom världshandeln

Källa: Nationella statistikmyndigheter, CPB, HWWI, Reuters, FM

Förstärkta negativa risker

En central risk som kastar en skugga över utsikterna för den globala ekonomin och handeln är risken för att handelskonflikterna tillspetsas ytterligare. De senaste uppskattningarna av handelskonflikternas ekonomiska konsekvenser beskrivs i en separat faktaruta. Centrala risker för Europas del är den ekonomiska politikens riktning i Italien och osäkerheten med anknytning till Brexit. De geopolitiska spänningarna är fortfarande stora och kan höja till exempel oljepriset mer än väntat. En central positiv risk torde vara att handelskonflikterna stannar på nuvarande nivå och blir tillfälliga.

EKONOMISKA KONSEKVENSER AV DE HANDELSPOLITISKA SPÄNNINGARNA

Under innevarande år har de handelspolitiska spänningarna ökat i den globala ekonomin. Bakgrunden till detta är Förenta staternas uppfattning att handelsbalansen mellan olika länder eller regioner är "ojust". Tvisten har tillspetsats i synnerhet mellan Förenta staterna och Kina, men även Europeiska unionen har dragits in i situationen. Enligt internationell handelsteori stör tullar och andra handelshinder den ekonomiska tillväxten och därigenom även välfärden. I dagens globala ekonomi är produktionen av en enskild nyttinghet dessutom ofta fördelad på flera länder. Handelshindren stör dessa globala värdekedjors verksamhet och höjer priset på slutprodukterna. Ett enskilt lands tullar kan störa landets egen produktion, om produktionen är en del av dessa värdekedjor. Handelshindren kan å sin sida också medföra att handeln förskjuts och att något land eller någon region indirekt drar nytta av handelshinder mellan andra länder eller regioner.

Nedan analyseras handelskonflikternas konsekvenser för den internationella handeln och den totala produktionens tillväxt i fyra konfliktscenarier enligt Nederländernas byrå för ekonomiskpolitisk analys (CPB)¹. Konsekvenserna bedöms för 2030 och i relation till ett referensscenario utan några handelskonflikter. I det första scenariot inför Förenta staterna ensidiga tullar på stål (25 %) och aluminium (10 %). Det andra scenariot lägger till Kinas, EU:s, Kanadas och Mexikos mottullar. I det tredje scenariot blossar en handelskonflikt upp mellan Förenta staterna och Kina. I det fjärde scenariot läggs ytterligare till Förenta staternas tullar på 25 procent på bilar från EU. Utöver dessa scenarier presenteras också konsekvenserna av tre handelskrigsscenarier.

Enligt alla fyra konfliktscenarierna skulle den största negativa effekten inriktas på Förenta staternas export. Kinas export skulle påverkas näst mest. Effekten på EU:s export skulle vara mycket liten jämfört med ovan nämnda konsekvenser. I scenarierna 3–4 skulle effekten på den totala produktionen vara större i Kina än i Förenta staterna. I scenarierna 2–4 skulle konsekvenserna för den totala produktionen inom EU på kort sikt vara något positiva. Utöver den ovan beskrivna förskjutningen av handeln beror detta på en positiv inverkan på bytesförhållandet.

CPB bedömde också konsekvenserna av ett fullskaligt handelskrig (stegvis höjda tullar på alla utbytbara nyttingheter) fram till 2030 i relation till ett referensscenario utan några handelskonflikter. I scenario 5 presenteras konsekvenserna av ett handelskrig mellan Förenta staterna och EU. I scenario 6 bedöms utöver dessa också konsekvenserna av ett handelskrig mellan Förenta staterna och Kina. I scenario 7 läggs slutligen alla OECD-länder till de ovan nämnda. I dessa tre scenarier är alla parter förlorare. I scenario 6 skulle

¹ Konsekvenserna bedöms med CPB:s CGE-modell för allmän jämvikt som beskriver den globala ekonomin (WorldS-can-modellen).

den största negativa effekten på den totala produktionen inriktas på Kina, och den näst största på EU. Handeln mellan Förenta staterna, Kina och EU skulle minska med cirka en fjärdedel. I scenario 7 skulle den totala globala produktionen minska med 1,2–2,5 procent i relation till referensscenariot före 2030.

Konfliktscenarierna för handeln som beskrivs ovan grundar sig delvis på handelspolitiska åtgärder som redan har vidtagits. Med andra ord, om dessa åtgärder inte avvecklas, påverkar de redan utrikeshandeln och den totala produktionen. De viktigaste internationella prognosinstituten har redan sänkt sin bedömning av den totala globala produktionen under de närmaste åren. Det framgår tydligt att fullskaliga handelskrig av den typ som ingår i scenarierna 5–7 skulle vara mycket skadliga med tanke på den internationella omsättningen och den totala globala produktionen.

Internationella valutafonden IMF har publicerat liknande resultat som de ovan nämnda angående handelskonflikter. De tre första nivåerna i IMF:s analys med fem punkter liknar resultaten från CPB. Den fjärde nivån är en förtroendechock: Förenta staternas investeringar minskar med en procent under två år, och chocken återspeglas hos landets handelspartner. Den femte nivån är en förtroendechock: Företagens vinster minskar med 15 procent i Förenta staterna och chocken återspeglas hos landets handelspartner. Enligt resultaten av IMF:s modell för allmän jämvikt skulle Förenta staternas ekonomiska utveckling minska på lång sikt i relation till referensscenariot med maximalt cirka en procent, Kinas med mer än 0,5 procent och euroområdet med cirka 0,1 procent.

Även OECD har bedömt konsekvenserna av handelskonflikter på utrikeshandeln i den globala ekonomin.

I OECD:s METRO-modell antogs att några av G-20-länderna höjer sina tullar inom vissa sektorer till 25 procent. Detta hypotetiska scenario täcker cirka sju procent av den globala handeln, vars värde uppgår till cirka 1,4 biljoner USD. Konsekvenserna skulle vara störst i Nordamerika, följt av Kina och Japan. Inom EU skulle konsekvenserna vara mindre.

Källor:

Bollen, Johannes & Rojas-Romagosa, Hugo: Trade Wars: Economic impacts of US tariff increases and retaliations, an international perspective. CPB Background Document, juli 2018.

Internationella valutafonden IMF: World Economic Outlook. Challenges to Steady Growth. World Economic and Financial Surveys, oktober 2018.

OECD: http://www.oecd.org/trade/oecd-trade-scenario-2-increasing%20tariffs.pdf?utm_source=A-destra&utm_medium=email&utm_content=Read%20it%20now...&utm_campaign=Trade%20October%202018&utm_term=demo

1.2 Utrikeshandel

Den globala handelns avtagande tillväxttakt, ökningen av riskerna och de senaste statistikuppgifterna bidrar alla till att försämra utsikterna för Finlands utrikeshandel under hela prognosperioden. Exporten fortsätter emellertid att växa tack vare Finlands förbättrade priskonkurrensförmåga, trots att enhetsarbetskostnaderna har börjat stiga. Importens tillväxt upprätthålls av den ökade exporten och den inhemska efterfrågan.

1.2.1 Export och import

Efter den starka tillväxten 2017 har exportens utveckling varit sämre än väntat under innevarande år. Både Finlands exportefterfrågan och exportprognosen utvecklas något långsammare än den globala handelns tillväxt. De senaste tre åren har exporten ökat snabbare än Finlands exportefterfrågan, men återgår under prognosperioden till en takt som ligger närmare exportefterfrågans tillväxtbana.

Exportvolymen ökade mest i början av året, men falnade sedan av och blev negativ under det tredje kvartalet. Försämringen av exporten påverkas för sin del av de försvagade ekonomiska utsikterna hos Finlands viktigaste exportländer, såsom Tyskland och Ryssland, även om Sveriges ekonomi fortfarande är stabil. Finlands varuexport har mattats av i år, men upprätthålls under prognosperioden bland annat av de fartygsorder som levereras i jämn takt under kommande år. Fordonsexportens starka tillväxt stöder också serviceexportens tillväxt.

Importvolymen ökade snabbt i början av året, men mattades av mot slutet av året. Varuimportens tillväxt närmade sig noll under de två sista kvartalerna, medan serviceimporten började växa i snabb takt. Exempelvis turismimporten ökade med 11 procent under det andra kvartalet jämfört med ett år tidigare.

Tabell 6. Utrikeshandeln

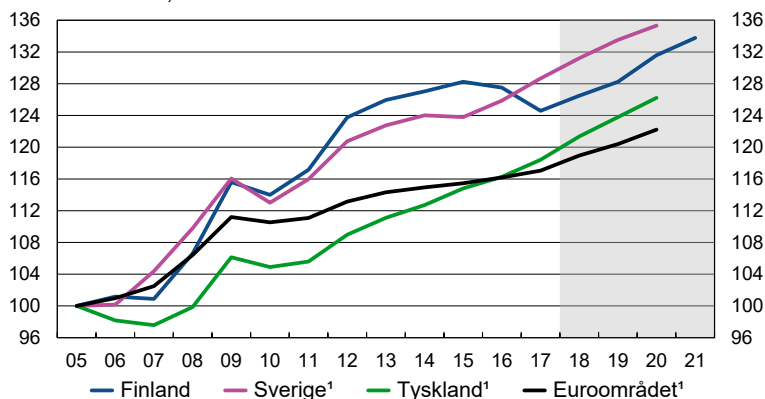
	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
	procentuell volymförändring					
Export av varor och tjänster	3,9	7,5	3,5	3,1	2,6	2,4
Import av varor och tjänster	5,6	3,5	2,5	2,3	2,1	2,1
	procentuell prisförändring					
Export av varor och tjänster	-2,1	3,1	3,4	2,6	2,0	1,5
Import av varor och tjänster	-2,5	3,5	3,8	3,3	2,3	1,7

1.2.2 Priser och bytesbalans

Export- och importpriserna stiger ännu i år, varefter deras tillväxttakt mattas av till den genomsnittliga tillväxttakten för exportpriser i utvecklade ekonomier. Exportpriserna i utvecklade ekonomier stiger enligt IMF snabbare än den tidigare uppskattningen i år och nästa år, men takten mattas av mot slutet av prognoshorizonten. Bytesförhållandet har försvagats sedan 2015, men slutar försvagas under prognosperioden när exportprisernas tillväxt mattas av snabbare än importprisernas tillväxt.

De höjda priserna på råvaror och olja bidrar till att importpriserna stiger. Exportpriserna stiger i allmänhet i takt med importpriserna, eftersom en tredjedel av insatserna i exportproduktionen är importerade. De redan införda tullarna och hotet om nya tullar bidrar också till att export- och importpriserna uppskattas stiga. Trots att den globala handelns tillväxt mattas av kan efterfrågan vara fortsatt stor för några av de produktklasser som är viktiga för Finland, vilket syns som en höjning av dessa produkters pris. Enligt Tullens enhetsvärdeindex för export har priset på virke stigit med tio procent och priset på cellulosa med 15 procent sedan 2017. Till skillnad från den förväntade stigande trenden har oljepriset i stället sjunkit avsevärt i slutet av innevarande år. Om oljepriset stannar på den lägre tillväxtbanan minskar också export- och importprisernas tillväxttakt.

Arbetsenhetskostnader 2005=100, nominell

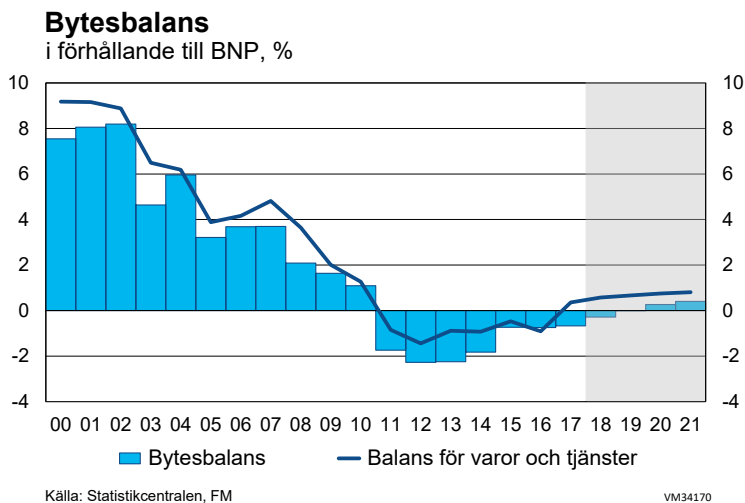

¹ Europeiska kommissionens prognos

Källa: Europeiska kommissionen, Statistikcentralen, FM

VM34170

Bytesbalansen enligt betalningsbalansen för 2017 justerades under hösten nedåt när bytesbalansens tillväxtbana beräknades för hela prognosperioden, då de primära inkomsterna från utlandet var tre miljarder euro lägre än den tidigare uppskattningen. Bytesbalansen förbättras emellertid i jämn takt under prognosperioden när exporten ökar lite snabbare än importen och eftersom de primära inkomsterna från utlandet förväntas vara i genomsnitt positiva då den globala ekonomin växer snabbare än Finlands ekonomi.

Tabell 7. Bytesbalansen

	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
	md euro					
Balans för varor och tjänster	-2,0	0,8	1,3	1,6	1,9	2,1
Faktorinkomster och transfereringar, netto	0,4	-2,3	-2,0	-1,6	-1,2	-1,0
Bytesbalans	-1,6	-1,5	-0,7	-0,0	0,7	1,0
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-0,7	-0,7	-0,3	-0,0	0,3	0,4

1.3 Inhemsk efterfrågan

1.3.1 Privatkonsumtion

Hushållens konsumtionsökning avtar

Den privata konsumtionens ökning avtar klart under 2018, trots att ökningen av hushållens disponibla realinkomster tilltar till mer än två procent. Enligt Statistikcentralen ökade den privata konsumtionen under början av året långsammare än under fjolåret i genomsnitt. Konsumtionen av kortlivade varor såsom livsmedel och bränsle har minskat under de senaste två åren. Efterfrågan på varaktiga konsumtionsvaror fortsatte däremot att öka i början av året.

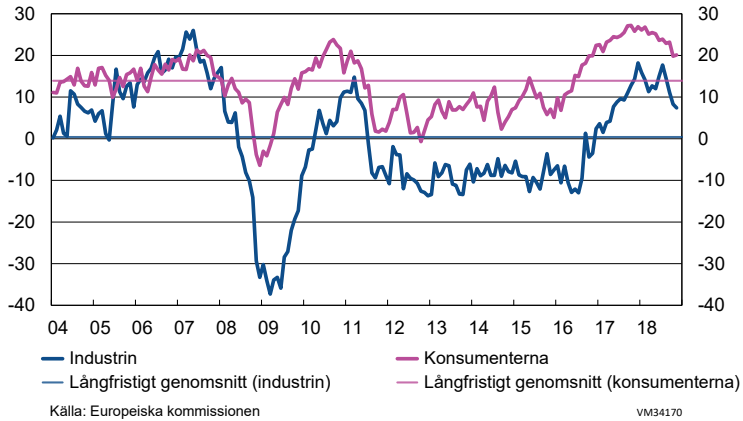
År 2019 stöder både den höjda inkomstnivån och den förbättrade sysselsättningen den privata konsumtionens tillväxt. Lönesumman ökar med nästan fyra procent och upprätthåller den snabba tillväxten i hushållens tillgängliga inkomster jämfört med de senaste åren. Reellt sett avtar dock tillväxten i hushållens disponibla inkomster då inflationen blir snabbare, vilket bromsar upp den privata konsumtionens tillväxt.

De ökade sociala inkomstöverföringarna stöder också tillväxten i hushållens disponibla inkomster, eftersom pensionsinkomsterna fortsätter sin starka tillväxt, i snitt med en takt på mer än tre procent per år. Minskningen av arbetslöshetsutgifterna bromsar för sin del upp ökningen av inkomstöverföringarna.

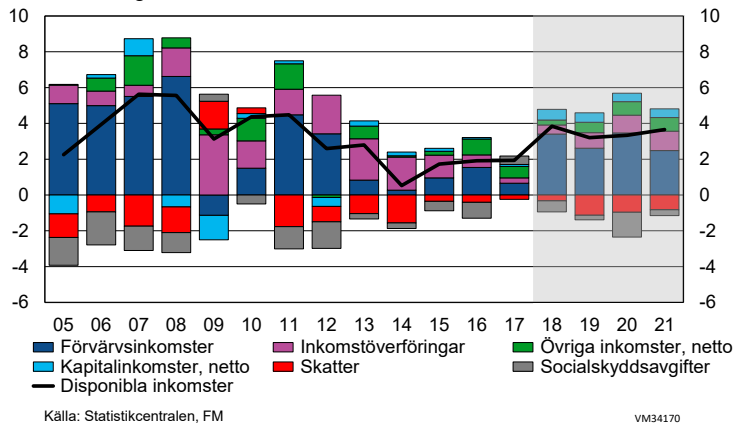
Åren 2020 och 2021 påverkas ökningen av lönesumma av att inkomstnivån fortsätter att tillta snabbt. Höjningen av inkomstnivån påskyndas tillfälligt av återinförandet av semesterpenningen inom den offentliga sektorn 2020. Realinkomsternas ökning mattas av till cirka 1,5 procent, vilket bromsar upp den privata konsumtionens tillväxt.

Hushållens sparkvot slutar minska 2018. Sparkvoten ökar under prognosperioden till nästan en procent i relation till de disponibla inkomsterna, eftersom konsumtionen förväntas fortsätta att öka långsammare än inkomsterna. Hushållens skuldsättning i relation till de disponibla inkomsterna fortsätter med stöd av den låga räntenivån och det goda sysselsättningsläget. Skuldsättningens tillväxttakt avtar när effekten av de faktorer som stöder skuldsättningen minskar.

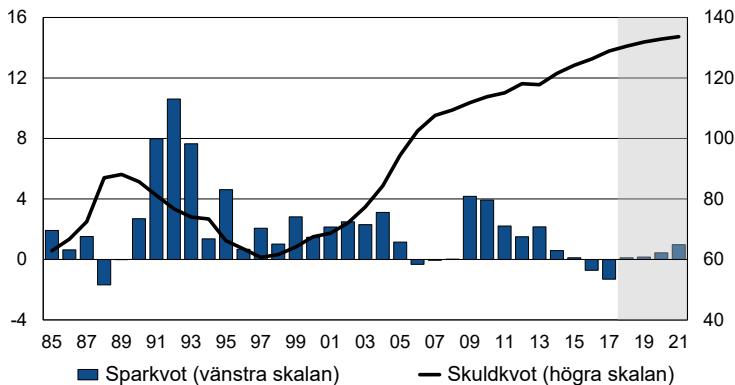
Förtroende hos industrin och konsumenterna saldo, säsongrensad

Hushållens disponibla nominella inkomster förändring och tillväxtinverkan, %

Hushållens sparande och skuldsättning andel av de disponibla inkomsterna, %

1.3.2 Offentlig konsumtion

De offentliga konsumtionsutgifterna minskade i fjol i och med statsförvaltningens sänkta konsumtionsutgifter. De största posterna inom den offentliga konsumtionen utgörs av personalkostnader samt köpta varor och tjänster. Den nuvarande regeringens anpassningsåtgärder och konkurrenskraftsavtalet har dämpat deras ökning.

Innevarande år har de offentliga konsumtionsutgifterna börjat öka och ökningen förväntas fortsätta under hela prognosperioden. Priset på den offentliga konsumtionen stiger 2018 och 2019 bland annat av löneförhöjningar och en resultat post av engångsnatur. Åren 2019 och 2020 stiger priset på den offentliga konsumtionen också av att nedskärningarna av semesterpenningen bortfaller. Inrättandet av landskapen ändrar den offentliga sektorns struktur från och med 2021, då cirka hälften av lokalförvaltningens konsumtionsutgifter överförs till landskapsförvaltningen.

Tabell 8. Konsumtion

	2017	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
	andel, %	procentuell volymförändring					
Privat konsumtion	100,0	2,0	1,3	1,0	1,6	1,4	1,2
Hushåll	94,6	1,9	1,4	1,1	1,6	1,3	1,3
Varaktiga konsumtionsvaror	8,0	5,3	3,5	4,0	2,6	2,1	1,3
Halvvaraktiga konsumtionsvaror	7,8	1,3	2,7	1,5	1,6	0,9	1,2
Dagliga varor	25,5	1,1	-0,4	-0,4	0,9	1,2	1,2
Tjänster	53,4	1,6	1,8	1,3	1,7	1,3	1,2
Icke vinstsyftande samfund	4,6	2,7	0,2	0,0	0,5	0,5	0,5
Offentlig konsumtion	100,0	1,8	-0,5	1,4	0,4	0,5	0,8
Totalt		1,9	0,8	1,1	1,2	1,1	1,1
Offentliga samfunds individuella konsumtionsutgifter		1,1	0,1	2,0	0,5	0,5	1,2
Individuella konsumtionsutgifter, totalt		1,7	1,0	1,2	1,1	1,4	1,5
Hushållens disponibla inkomster		1,9	1,9	3,8	3,2	3,3	3,7
Priset på privat konsumtion		0,7	1,1	1,3	1,5	1,7	1,8
Hushållens disponibla realinkomster		1,2	0,8	2,5	1,7	1,6	1,8
		procent					
Konsumtionens andel i bruttonationalprodukten (till löpande priser)		78,9	77,3	76,1	75,9	75,8	75,9
Hushållens sparkvot		-0,7	-1,3	0,1	0,2	0,4	1,0
Hushållens skuldkvot ¹⁾		126,3	128,9	130,5	131,9	132,9	133,6

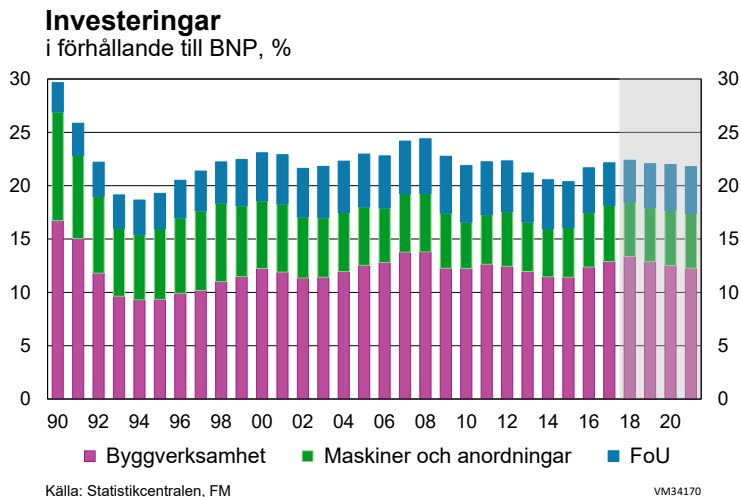
¹⁾ Hushållens skulder i slutet av året i förhållande till deras disponibla inkomst.

1.3.3 Privata investeringar

Minskande bostadsinvesteringar rubbar de privata investeringarna

De privata investeringarnas tillväxttakt mattas av under hela prognosperioden jämfört med den tidigare prognosen. Avmattningen har flera orsaker. Framför allt bostadsinvesteringarnas återgång från en exceptionellt hög nivå till en mer normal nivå medför volatilitet i investeringsutvecklingen. Dessutom minskar den globala ekonomins försämrade tillväxtutsikter industrins och andra branschers investeringsbenägenhet.

Investeringarnas starka högkonjunktur verkar alltså närma sig sitt slut. Å andra sidan har man i Finland under flera års tid förberett flera stora investeringsprojekt i synnerhet inom skogsindustrin. Prognosen antar att något av dessa projekt startas. Trots detta mattas den genomsnittliga tillväxttakten för privata investeringar av under prognosperioden till hälften jämfört med föregående prognos, det vill säga till cirka 1,5 procent årligen. På grund av de privata investeringarnas långsammare tillväxtbanan stannar deras förhållande till BNP på cirka 18 procent 2021.

De privata investeringarnas tillväxttakt i början av 2018 har visat sig vara klart långsammare än tidigare uppgifter antytt. Maskin- och anläggningsinvesteringarna ligger enligt de senaste uppgifterna nu på minussidan. Husbyggnadsinvesteringarna ökar däremot kraftigt under 2018, för fjärde året i följd. De privata investeringarnas tillväxt under 2018 uppskattas var drygt två procent.

År 2019 verkar bli svagt i fråga om privata investeringar, speciellt som bostadsinvesteringarna håller på att minska från sin exceptionellt höga årsnivå på cirka 43 000 bostäder. Ett tecken på detta är att antalet beviljade bygglov för bostäder har minskat med mer än 15 procent. Minskningen mot den så kallade normala nivån – cirka 30 000 bostäder – uppskattas ändå ta flera år. Minskningen är snabbare 2019 och mattas sedan av framöver. Bostadsinvesteringarna stöds alltså av en bred investerargrupp och hushållens goda inkomstutveckling. De totala investeringarna stannar på ungefär samma nivå som i fjol, eftersom också de offentliga investeringarna minskar.

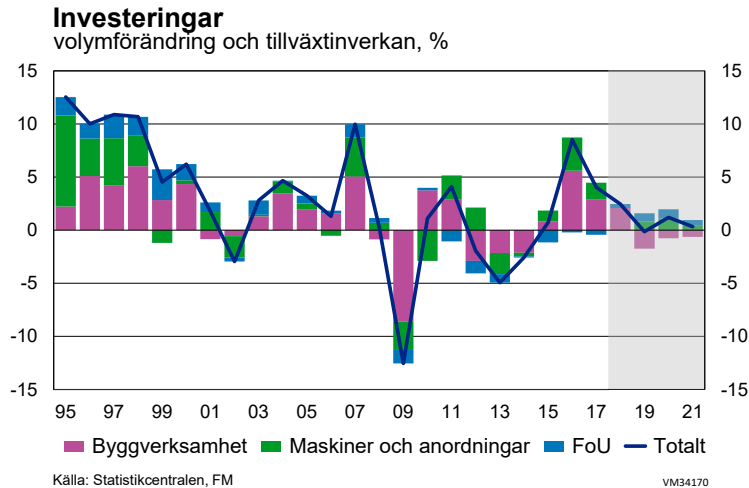
Åren 2020 och 2021 fortsätter de privata investeringarna att öka ungefär i takt med BNP:s tillväxt. Investeringarna stöds av att realräntan är fortsatt negativ. År 2021 förutspås tillväxten så småningom närma sig sin tillväxttakt på lång sikt.

Granskat enligt investeringstyp minskar husbyggnadsinvesteringarna klart under de närmaste åren, eftersom även många affärsfastighetsprojekt snart står färdiga och någon motsvarande tillväxt inte är i sikte just nu. Kubikvolymen för beviljade bygglov för annat än bostäder minskade med cirka sex procent under perioden januari–september jämfört med fjolåret. Eftersom byggnadstiderna är långa utgår man från att minskningen i antalet bygglov för lokal-, lager-, och affärslokalprojekt märks i investeringarna först nästa år. Utsikterna för 2020 är däremot bättre på grund av flera planerade stora projekt bland annat inom skogsindustrin, samt flera sjukhus- och skolprojekt. Eftersom ett flertal projekt redan har beviljats bland annat miljö- och byggnadstillstånd har sannolikheten för att de stora projekten realiserar ökat. I somras informerades dessutom om planer på ett nytt stort projekt inom skogsindustrin.

Enligt prognoserna kommer reparationsinvesteringarna att ligga på en relativt stabil nivå med en årlig tillväxt på cirka 1,5 procent under prognosperioden. Reparationer av bostäder beräknas vara livligare än reparationerna av övriga byggnader.

Enligt försäljningsuppgifterna verkar efterfrågan inom mark- och vattenbyggnadsbranschen ha försämrats klart. Detta är något överraskande, eftersom byggnadsverksamheten är mycket livlig och även de offentliga investeringarna har fortsatt att öka i år. Prognosen har emellertid sänkts och för mark- och vattenbyggnadsinvesteringarna förutspås nu nästan nolltillväxt under hela prognosperioden. Huvudvikten i mark- och vattenbyggnadsinvesteringarna ligger i den offentliga sektorn och

endast omkring en tredjedel av konstruktionerna och markförbättringsprojekten är privata investeringar.

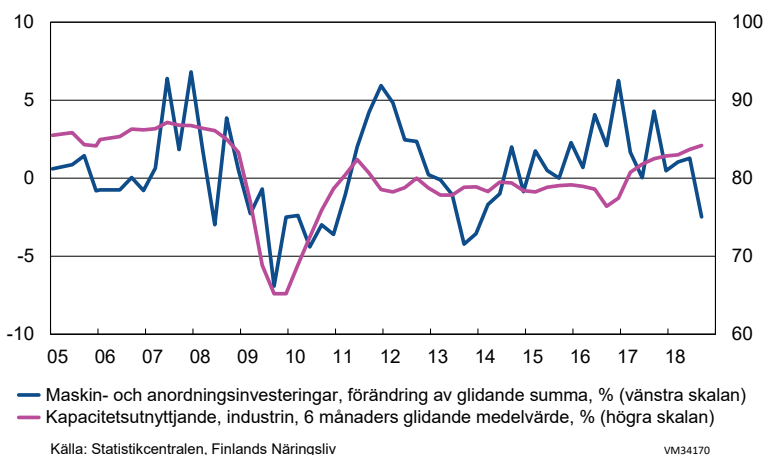

Industrins maskin- och anläggningsinvesteringar uppskattas minska under 2018. Driftsöverskottets ökning avtar under prognosperioden, vilket ytterligare minskar investeringarnas tillväxt. Servicebranscherna står för över hälften av maskin-, anläggnings- och fordonsinvesteringarna. De planerade stora projekten på längre sikt kan i betydande grad höja investeringarna i maskiner och anläggningar.

Sysselsättningen fortsätter att öka, vilket stöder investeringar i teknologi och utbildning. Investeringarna i forskning och utveckling förutspås öka med ett par procent i år och ännu mer under 2019 och 2020.

En risk för investeringsprognosen är i synnerhet att bostadsinvesteringarna återgår till normal nivå snabbare än väntat. Tidtabellen för de stora projekten är naturligtvis också förknippad med avsevärda positiva och negativa risker.

Investeringar och kapacitetsutnyttjande

Tabell 9. Fasta investeringar enligt kapitalvarutyp

	2017	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
	andel, %	procentuell volymförändring					
Husbyggande	48,6	10,0	6,2	4,2	-3,5	-1,7	-1,3
Bostäder	29,1	10,5	5,9	5,3	-4,2	-4,6	-2,7
Övriga hus	19,5	9,1	6,6	2,6	-2,3	2,6	0,6
Anläggningsverksamhet	9,6	10,2	0,2	0,4	0,0	0,9	0,0
Maskiner och apparater	23,8	13,7	6,6	0,0	3,6	4,8	2,0
FoU-investeringar ¹	18,0	-1,0	-2,3	2,1	4,4	4,6	2,5
Totalt	100,0	8,5	4,0	2,5	-0,1	1,2	0,3
Privata	81,6	8,7	4,6	2,2	0,8	1,6	1,2
Offentliga	18,4	7,9	1,8	3,2	-4,1	-0,9	-3,8
		procent					
Investeringarnas andel av BNP (till löpande priser)							
Fasta investeringar		22,1	22,4	22,4	22,1	22,0	21,8
Privata		17,9	18,2	18,2	18,1	18,2	18,1
Offentliga		4,2	4,1	4,2	3,9	3,8	3,7

¹Innehåller odlade tillgångar och produkter som skyddas av immateriell äganderätt

1.3.4 Offentliga investeringar

Drygt hälften av de offentliga investeringarna består av lokalförvaltningens och knappt hälften av statens investeringar. Socialskyddsfondernas andel av investeringarna är mycket liten. De offentliga investeringsutgifterna har normalt varierat rejält och denna trend förutspås fortsätta också kommande år. I synnerhet regeringens spetsprojekt har ökat statens investeringsutgifter under innevarande år. De offentliga investeringsutgifterna minskar 2019 när dessa projekt avslutas. Det livliga byggandet av sjukhus håller nivån på lokalförvaltningens investeringar hög under de närmaste åren. Den årliga förändringen i priset på de offentliga investeringarna förutspås stiga under prognosperioden ungefär till medelvärdet på lång sikt.

1.4 Inhemsk produktion

1.4.1 BNP

Den ekonomiska tillväxten avtar klart

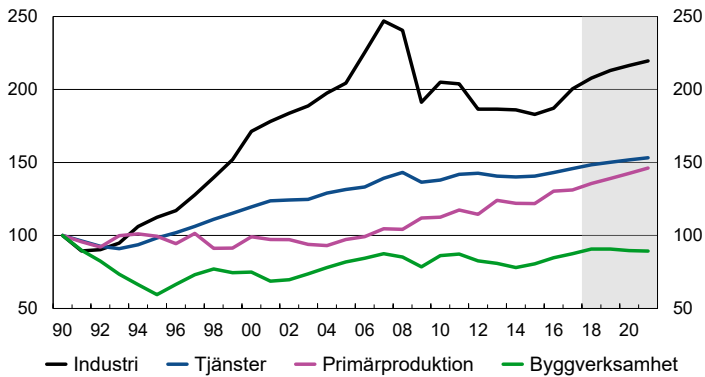
Den totala produktionen har ökat på bred front i år, men långsammare än under fjolåret. Snabbast ökade förädlingen, det vill säga värdeökningen inom industrin och byggandet. Värdeökningen inom tjänsterna har ökat stadigt. Under årets tre första kvartal var värdeökningen i hela ekonomin 2,3 procent större än ett år tidigare. Nivån på den totala värdeökningen är dock alltjämt cirka 1,5 procent lägre än före finanskrisen, eftersom industriproduktionen fortfarande är klart mindre.

Fjolåret ser ut att bli den här konjunkturuppgångens snabbaste tillväxtfas. I år har industriföretagens produktionsförväntningar blivit resonablare och tillväxthindren har blivit vanligare, problemen med tillgången på arbetskraft har ökat i byggverksamheten och servicebranscherna, och antalet beviljade bygglov har börjat minska. Under kommande år bidrar den internationella efterfrågan med mindre draghjälp än tidigare för produktionen i Finland.

Trots de allt vanligare tillväxthindren fortsätter produktionen sin allt mer dämpade tillväxt under hela konjunktur-prognosperioden fram till 2021. I år och nästa år bidrar tillväxten inom industriproduktionen mest till värdeökningen i hela ekonomin, eftersom värdet på de nya order som industrin fått har ökat klart. Därefter är det den privata serviceproduktionen som bär det största ansvaret för den ekonomiska tillväxten.

Produktion

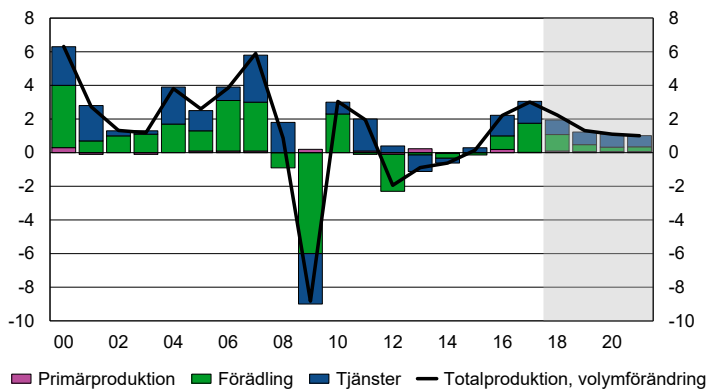
1990=100

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

Totalproduktionens tillväxtkontributioner procentenheter

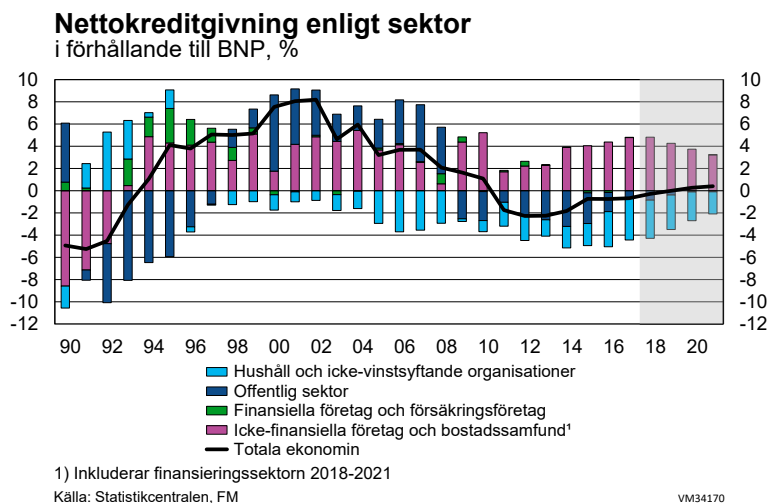

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

Tillväxten bottnar i en stark ordergång i industrin, som tyder på att den internationella efterfrågan är stor, de talrika påbörjade privata och offentliga byggprojek- tens framsteg och omstruktureringen av ekonomin, som leder till att efterfrågan på tjänster är stark. Trots att den snabbaste tillväxtfasen förefaller vara över, tyder genomförda enkäter på att produktionen och försäljningen fortsätter åtminstone i ett halvt år framöver. Dessutom stöder prognosens bakgrundsantaganden om en fortsatt växande världshandel och världsekonomin den exportinriktade industri- produktionen och därmed indirekt tillväxtutsikterna för affärlivets tjänsteproduk- tion. I synnerhet den växande importen från Finlands viktigaste handelsområde Europa främjar den finska industri som tillverkar investerings- och mellanprodukter. Tack vare en bred tillväxtbas och stark initiativkraft kommer värdeökningen i hela

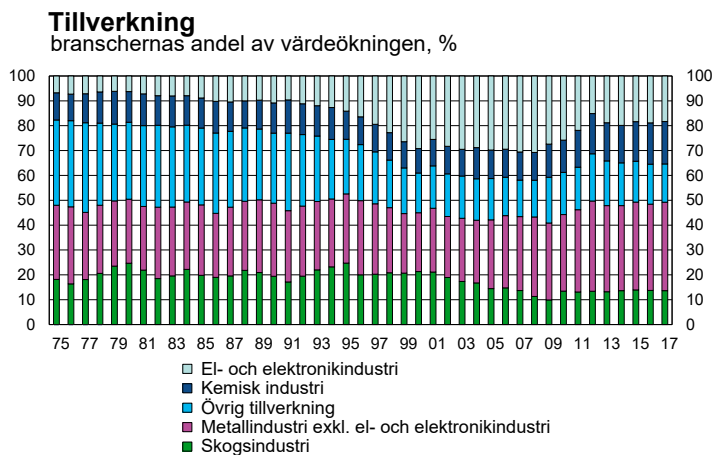
ekonomin att öka med drygt två procent i år. Tillväxttakten avtar under kommande år, men den totala produktionen ökar alltså med cirka en procent 2021.

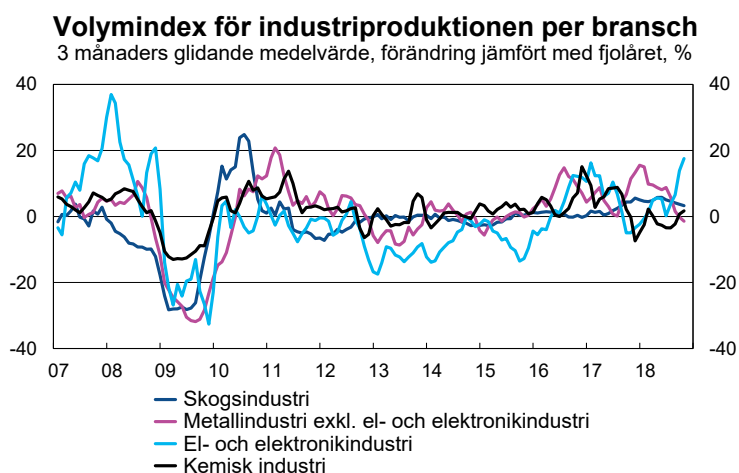
1.4.2 Förädling

Industriproduktionen driver tillväxten i år och nästa år

Industriproduktionen ökade i början av året, det vill säga under årets tre första kvartal, med 3,4 procent jämfört med året innan. Tillväxten var särskilt god inom metallindustrin och i synnerhet inom el- och elektronikindustrin. Energiproduktionen ökade också snabbt. Skogsindustrins produktion blev däremot mindre än året innan, trots att kapaciteten inom branschen ökade kännbart i slutet av året.

Merparten av industriproduktionen består av råvaror och investeringsvaror som exporteras och för vilka efterfrågan har förbättrats till följd av att världsekonomin och världshandeln tagit fart samt den ekonomiska tillväxten har ökat kapacitetsutnyttjandet. Vidare förbättrades den finska företagsverksamhetens kostnadskonkurrenskraft mätt i enhetsarbetskostnader i fjol, då arbetskraftskostnaderna per producerad enhet i hela ekonomin minskade nominellt med drygt två procent. I början av året började arbetskraftskostnaderna stiga. Produktivitetens utvecklingen har varit anspråkslös samtidigt som inkomstnivån har höjts allt snabbare. Industrieföretagens orderstock är mycket stark i synnerhet inom skogs-, byggprodukt- och teknologiindustrin, och garanterar produktionen för i medeltal flera månader framöver.

Enligt konjunkturenkätorna är tillväxtförutsättningarna under de närmaste månaderna bäst inom teknologiindustrin och den kemiska industrin. Svagast är produktionsförväntningarna inom skogsindustrin, där efterfrågan på cellulosa, kartong och sågat virke ökar produktionen, medan den allt mindre globala efterfrågan på papper minskar den. Industriproduktionen i sin helhet ökar med cirka tre procent i år tack vare positiva konjunkturutsikter och en stark orderstock.

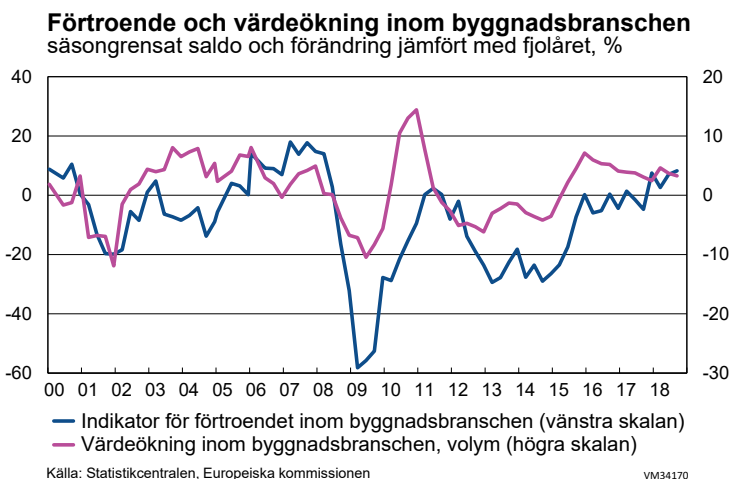
De närmaste åren kommer exportefterfrågan att öka då världshandeln växer, även om takten avtar. Importen väntas öka under kommande år, särskilt på den europeiska marknaden som är viktig för finländska företag. Ökningarna av produktionskapaciteten och företagens ansträngningar att förbättra sina produkters konkurrenskraft stöder industriproduktionen under kommande år. Värdeökningen inom industrin ökar ytterligare men i avtagande takt så att tillväxttakten 2021 är cirka 1,5 procent. Trots tillväxten blir nivån på industriproduktionen en tiondel mindre 2021 än under toppåret 2007.

Tillväxttrenden inom nybyggandet går mot sitt slut

Värdeökningen inom byggandet har fortsatt oavbrutet i tre och ett halvt år. Tillväxten fortsatte också i början av året, då produktionen ökade med 3,7 procent. Tillväxten bottnade i en stark nybyggnation samtidigt som mark- och vattenbyggandet minskade. Byggverksamheten var stark i synnerhet i fråga om bostads- samt affärs- och kontorsbyggnadsobjekt. Uppsvinget berodde på en växande efterfrågan på bostäder i tillväxtcentren samt företagens satsningar på att bygga ut ny och ersätta tidigare kapacitet. Tillväxten fördelar sig dock regionalt ojämnt, för nybyggnadet är livligare i tillväxtcentra än utanför dem. I synnerhet i fråga om bostads- och kontorsbyggnader är behovet av reparationsbyggande stort.

Enligt enkäterna förbättrades konjunkturutsikterna för byggandet inte längre under sommaren och produktionsförväntningarna började minska. Antalet bygglov minskade dessutom i början av året. Många stora byggprojekt kommer att bli färdiga den närmaste tiden och en del av dem har varit av engångsnatur, så de ersätts inte genast med nya motsvarande projekt. Produktionens nivå är hög och branschens kapacitet är utnyttjad nästan till fullo. Byggbranschen dras dessutom med en mer utbredd brist på yrkeskunnig arbetskraft än de andra huvudbranscherna. Med stöd av de pågående byggprojekten ökar produktionen i byggnadsbranschen ytterligare med 3,5 procent i år, men byggverksamheten är inte längre den snabbast växande branschen i ekonomin.

I tillväxtcentra fortsätter det livliga byggandet också under kommande år, men av antalet beviljade bygglov att döma börjar antalet påbörjade nybyggnadsprojekt minska nästa år. Åren 2020–2021 ligger tyngdpunkten på ett fåtal stora nybyggnadsprojekt och reparationsbyggande, så värdeökningen inom byggverksamheten i sin helhet minskar något dessa år.

1.4.3 Tjänster

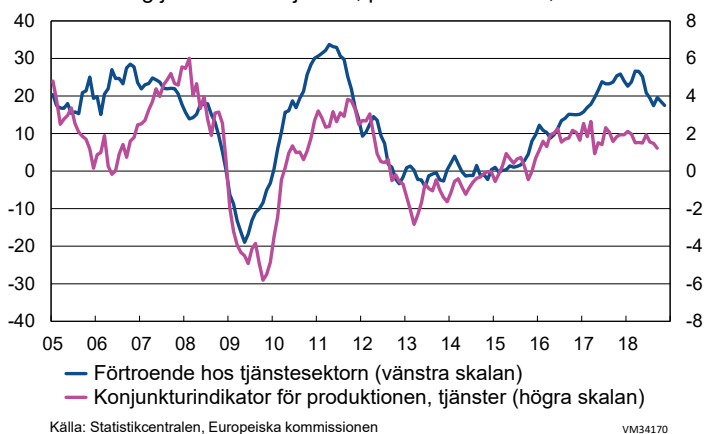
Privata tjänster utgör grunden för den ekonomiska tillväxten 2020 och 2021

Tjänsteproduktionen har ökat oavbrutet i mer än tre år och var fortfarande ett par procent i början av året. Värdeökningen inom tjänsterna ökade snabbt inom de privata och blygsamt inom de offentliga branscherna. Tillväxten var starkast inom affärlivets tjänster, med undantag för finansierings- och försäkringsverksamheten. Försäljningen av konsumenttjänster ökade också då köpkraften förbättrades.

Konjunkturläget är stabilt för de privata tjänsterna. Försäljningen är på väg uppåt och väntas allmänt fortsätta att öka de närmaste månaderna. Färre företag än tidigare i servicebranschen lider av bristande efterfrågan. Däremot upplevs bristen på kompetent arbetskraft som ett större hinder för tillväxt inom tjänster, i synnerhet i informations-, kommunikations- och fastighetstjänsteföretag. Trots det väntar sig dessa företag att försäljningsökningen ska fortsätta under slutet av året. I år ökar värdeökningen inom tjänsterna med nästan två procent jämfört med fjolåret.

Serviceproduktion

förändring jämfört med fjolåret, procent och saldo, 3 mån

Tjänstproduktionen gynnas i fortsättningen av efterfrågan i andra branscher och av hushållens gynnsamma inkomstutveckling. Det finns därmed fortsatt goda förutsättningar för tillväxt i servicebranscherna. Den internationella efterfrågan ökar produktionen av tjänster som tjänar den utländska efterfrågan, och genom mellanprodukter även den inhemska efterfrågan. Gränserna för tillväxten börjar dock bli allt tydligare och efter den långa perioden av kraftig tillväxt börjar konjunkturutvecklingen mattas av. Nästa och därpå följande år avtar tjänstproduktionens tillväxt något jämfört med i år och fortsätter att växa med i genomsnitt en procent per år.

Tabell 10. Produktion per bransch

	2017	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**	I medeltal
	andel, % ¹	procentuell volymförändring						2017/2007
Industriproduktion	21,1	2,3	7,1	3,5	2,5	1,6	1,4	-2,1
Byggande	7,1	5,1	3,3	3,5	-0,0	-1,2	-0,3	-0,0
Jord- och skogsbruk	2,7	7,0	0,6	3,4	2,5	2,6	2,5	2,3
Industriproduktion och byggande	28,2	3,0	6,1	3,5	1,9	0,9	1,0	-1,6
Tjänster	69,1	1,7	1,9	1,8	1,1	1,1	1,0	0,5
Produktion till baspris	100,0	2,2	3,0	2,2	1,3	1,1	1,0	-0,2
Bruttonationalprodukt till marknadspris		2,5	2,8	2,5	1,5	1,3	1,1	0,0
Arbetets produktivitet inom samhällsekonomin		1,9	2,0	-0,2	0,6	0,6	0,9	0,1

¹⁾ Andel av produktionen, löpande priser.

1.5 Arbetskraft

Sysselsättningen fortsätter att öka också 2019

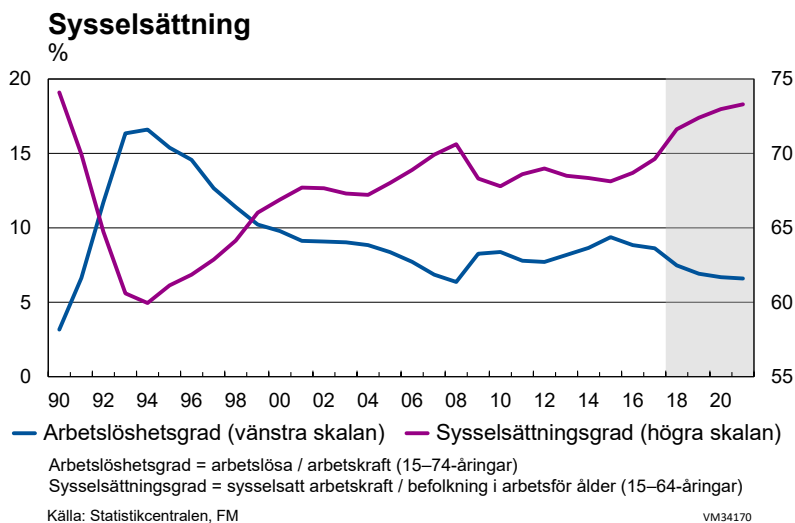
År 2018 ökade sysselsättningen till och med snabbare än vad man skulle kunna anta utifrån den ekonomiska aktiviteten. Enligt en arbetskraftsundersökning ökade antalet sysselsatta under perioden januari–oktober med 2,7 procent jämfört med läget ett år tidigare. Trenden för sysselsättningsgraden var 71,8 procent i oktober.

Antalet arbetstimmar har ökat nästan lika mycket som antalet sysselsatta under 2018. Risken för att den så kallade aktiveringsmodellen skulle öka andelen kortjobb verkar ändå vara liten, eftersom andelen deltidsanställningar av alla anställningsförhållanden enligt arbetskraftsundersökningen inte har ökat nämnvärd utsträckning jämfört med läget året innan.

Efterfrågan på arbetskraft förbättrades ytterligare. Under det tredje kvartalet 2018 fanns enligt Statistikcentralen betydligt fler lediga platser än ett år tidigare. De finländska företagens sysselsättningsförväntningar var fortfarande på topp i oktober enligt Europeiska kommissionens förtroendeindikatorer. Mätt i andelen lediga platser av alla arbetstillfällen ligger efterfrågan på arbetskraft i Finland dock bara på EU:s medelnivå.

Antalet sysselsatta 2018 blir 2,5 procent större än året innan. Sysselsättningsgraden för hela 2018 förutspås stiga till 71,6 procent.

Arbetslösheten minskade snabbt under 2018 enligt såväl Statistikcentralens arbetskraftsundersökning som Arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik. Trenden för arbetslöshetsgraden var 7,2 procent i oktober. Antalet arbetslösa minskade inom alla områden och i alla åldersgrupper. Den snabba sysselsättningsökningen bidrar till att antalet arbetslösa i år minskar klart mer än under fjolåret. Arbetslöshetsgraden för hela 2018 förutspås bli 7,5 procent.

Trots den avtagande ekonomiska tillväxten upprätthåller den måttfulla utvecklingen av reallönerna efterfrågan på arbetskraft under perioden 2019–2020. Till följd av det stora antalet arbetslösa och dolt arbetslösa samt insatserna för att utöka arbetskraftsutbudet utgör utbudet på arbetskraft ännu inte ett hinder för sysselsättnings- och ekonomins tillväxt när man ser till ekonomin som helhet. Trycket på arbetsmarknaden, det vill säga antalet lediga platser i förhållande till antalet arbetslösa, har överskridit nivån under konjunkturtoppen 2008, men är fortfarande relativt lågt i Finland jämfört med Sverige, Tyskland eller Förenta staterna.

Antalet sysselsatta ökar med 0,8 procent 2019 och 0,6 procent 2020. Sysselsättningsgraden stiger till 72,4 procent 2019 och ytterligare till 73 procent 2020. När den ekonomiska tillväxten avtar och arbetskraftskostnaderna fortsätter att öka kommer sysselsättningsökningen i praktiken att stanna av under 2021.

Antalet långtidsarbetslösa och dolt arbetslösa är fortfarande klart större än under den förra konjunkturtoppen 2008. År 2018 har emellertid också antalet sådana arbetslösa, den så kallade "hårda kärnan", minskat klart, vilket ger utrymme för en sänkning i arbetslöshetsgraden. Arbetslöshetsgraden sjunker till 6,9 procent 2019 och ytterligare till 6,6 procent 2021.

Trots att utbudet av arbetskraft är tillräckligt när man ser till hela ekonomin, kan man redan se flaskhalsar på arbetsmarknaden i vissa yrkesgrupper. Finlands näringslivs konjunkturbarometer och Arbets- och näringsministeriets yrkesbarometer visar att

arbetsgivarna har brist på i synnerhet yrkeskunniga bygg- och fastighetsarbetare samt sakkunniga inom informations-, hälso- och socialtjänster.

Flaskhalsarna på arbetsmarknaden kan åtgärdas genom att satsa på kompetens och utbildning, förbättra incitamenten för att arbeta samt utöka den arbetsrelaterade invandringen. Flaskhalsarna leder i sista hand till en högre lönenivå i de branscher där det råder brist på arbetskraft.

Tabell 11. Arbetskraftsbalans

	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
	1000 personer i medeltal per år					
Befolkning i arbetsför ålder (15–74 åringar)	4109	4114	4123	4130	4131	4123
förändring	7	5	9	7	1	-8
Befolkning i arbetsför ålder (15–64 åringar)	3463	3451	3439	3431	3423	3416
förändring	-13	-12	-12	-8	-8	-7
Sysselsättning (15–74 åringar)	2448	2474	2535	2556	2571	2577
därav 15–64 åringar	2379	2403	2463	2484	2498	2504
Arbetslösa (15–74 åringar)	237	234	205	190	184	182
	procent					
Sysselsättningsgrad (15–64 åringar)	68,7	69,6	71,6	72,4	73,0	73,3
Arbetslöshetsgrad (15–74 åringar)	8,8	8,6	7,5	6,9	6,7	6,6
	1000 personer under ett år					
Immigration, netto	16	17	15	15	15	15

1.6 Inkomster, kostnader och priser

1.6.1 Löner

Parterna förhandlade branschvis om löneförhöjningarna 2018 och 2019. Avtalsförhöjningarna följer i regel den linje som teknologiindustrin öppnade med. Löneglidningarna som läggs till de avtalsenliga löneförhöjningarna ökar något snabbare under 2019, men glidningarna är måttfulla med tanke på högkonjunkturen. De nominella förtjänsterna beräknas öka med 1,8 procent 2018 och 2,7 procent 2019.

Hela ekonomins lönesumma förutspås öka med 4,6 procent 2018 och 3,5 procent 2019, i takt med att sysselsättningen och de nominella förtjänsterna ökar.

I och med att arbetslöshetsgraden sjunker och flaskhalsarna på arbetsmarknaden ökar uppskattas höjningen av inkomstnivån under de närmaste åren närma sig den genomsnittliga årliga tillväxttakten på cirka tre procent under 2000-talet. År 2020 ökas höjningen av inkomstnivån också tillfälligt av att nedskärningarna av semesterpenningen bortfaller. De nominella förtjänsterna förutspås då öka med 3,0 procent och hela ekonomins lönesumma med 3,6 procent. År 2021 ökar de nominella förtjänsterna med 2,8 procent och hela ekonomins lönesumma med 3,0 procent.

Tabell 12. Disponibel inkomst

	2017	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**	I medeltal
	andel, %	procentuell förändring						2017/2007
Löntagares kompensationer	57,3	1,7	0,7	3,7	2,9	3,8	2,7	2,0
Löner och arvoden	47,0	1,4	2,2	4,6	3,5	3,6	3,0	2,2
Arbetsgivares socialskyddsavgifter	10,3	2,5	-5,9	0,1	-0,8	4,4	1,4	1,0
Förmögenhets- och företagarin-komster, net	28,2	9,0	11,8	6,9	6,1	4,2	4,2	0,9
Skatter på produktion och import minus subventioner	15,7	5,9	1,5	3,3	2,9	2,1	2,2	3,1
Nationalinkomst	100,0	4,1	3,7	4,6	3,7	3,6	3,1	1,8
Disponibel inkomst		3,7	3,6	4,3	3,5	3,4	3,0	1,8
Bruttonationalinkomst, md euro		219,2	226,5	236,2	244,4	252,7	260,2	

Tabell 13. Index för löntagarnas förtjänstnivå och arbetskostnaderna per producerad enhet

	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**	I medeltal
	procentuell förändring						2017/2007
Avtalslöneindex	0,6	-0,3	1,2	2,0	2,3	2,1	1,4
Löneglidning m.m.	0,3	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7	0,5
Förtjänstnivåindex	0,9	0,2	1,8	2,7	3,0	2,8	2,4
Real förtjänstnivå ¹	0,5	-0,6	0,7	1,3	1,4	1,0	0,9
Medelinkomst ²	0,7	0,3	2,1	2,8	3,1	2,9	2,3
Enhetsarbetskostnad i hela samhällsekonomin ³	-0,6	-2,3	1,5	1,4	2,6	1,7	2,2

1) Förtjänstnivåindex dividerat med konsumentprisindex.

2) Hela samhällsekonomin lönesumma dividerad med löntagarnas arbetstimmar.

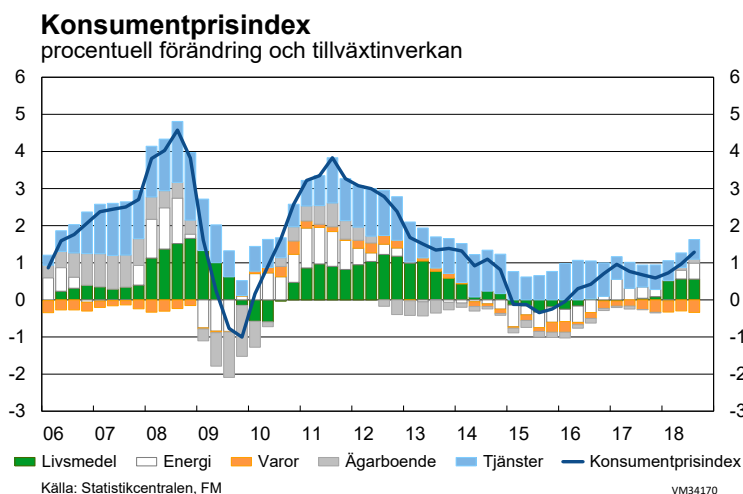
Siffrorna påverkas av strukturförändringar i samhällsekonomin.

3) Löntagaresättningarna dividerade med volymen av bruttofördlingsvärdet till baspris.

1.6.2 Konsumentpriser

År 2018 har inflationen ökar klart jämfört med året innan. I oktober var det nationella konsumentprisindexets årliga förändring redan 1,5 procent, medan motsvarande förändring ett år tidigare var 0,5 procent. I synnerhet förändringarna i energipri- serna har bidragit de höjda konsumentpriserna. Innevarande år har oljepriset hållit en högre nivå än året innan, men också elpriset har börjat stiga klart under andra hälften av året. Prisstegringarna har varit mer omfattande än året innan och de har också påverkats av ändringarna i den indirekta beskattningen, som driver på infla- tionen med uppskattningsvis 0,4 procentenheter. Prognosen för inflationen 2018 är 1,2 procent mätt enligt det nationella konsumentprisindexet.

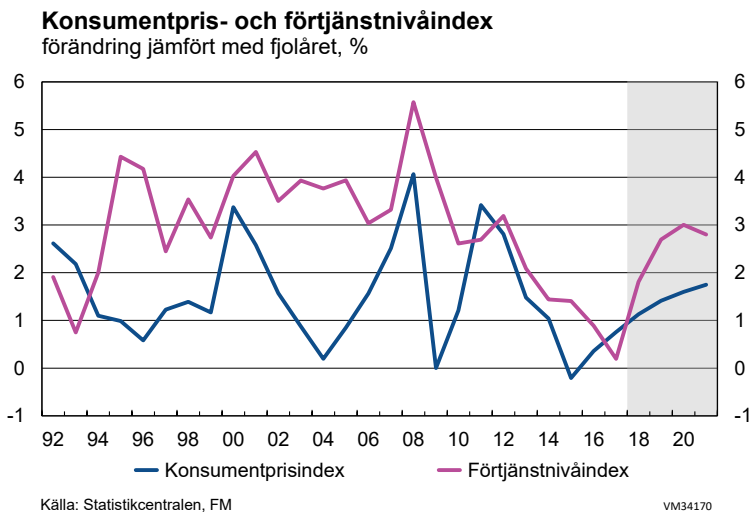
I början av 2019 förväntas inflationen avta något när baseeffekterna av energipri- serna minskar och på grund av råoljans prisutveckling. Oljepriset började sjunka klart under det sista kvartalet 2018 jämfört med föregående kvartal, men priset förväntas ändå stiga något under prognosperioden.

År 2019 är inflationen 1,4 procent. Inflationen påskyndas av att priserna på tjänster, livsmedel och energi stiger, medan varuprisernas inverkan på inflationen är negativ så som under 2018. I takt med den stigande inkomstnivån väntas priserna på tjäns- ter stiga snabbare än innevarande år. Även livsmedelspriserna väntas fortsätta att stiga till följd av löneförhöjningarna och de stigande energipriserna.

Inflationstrycket i sin helhet väntas öka långsamt under de följande åren av prognosperioden. Priserna på tjänster väntas småningom stiga snabbare under prognosperioden i takt med att löneförhöjningarna avspeglas i priserna. Konsumtionsefterfrågan och råvarupriserna stiger emellertid måttfullt. I euroområdet väntas marknadsräntorna börja stiga, vilket för sin del dämpar inflationen. Åren 2020 och 2021 väntas det nationella konsumentprisindexet stiga med 1,6 procent och 1,7 procent.

Inflationen i euroområdet tilltog under det tredje kvartalet 2018 till mer än två procent på grund av energipriserna. Inflationen väntas emellertid avta på nytt till under två procent i början av 2019. Den underliggande inflationen är fortfarande måttfull och utsikterna för de kommande åren utlovar ingen märkbar ökning. Europeiska centralbanken beräknar utgående från expertbedömningar att inflationen i euroområdet stannar på 1,7 procent under 2018–2020. År 2018 var inflationen i Finland klart långsammare än genomsnittet i euroområdet, i synnerhet till följd av varuprisernas utveckling. Inflationen förutspås också stanna strax under genomsnittet i euroområdet under prognosperioden.

Tabell 14. Prisindex

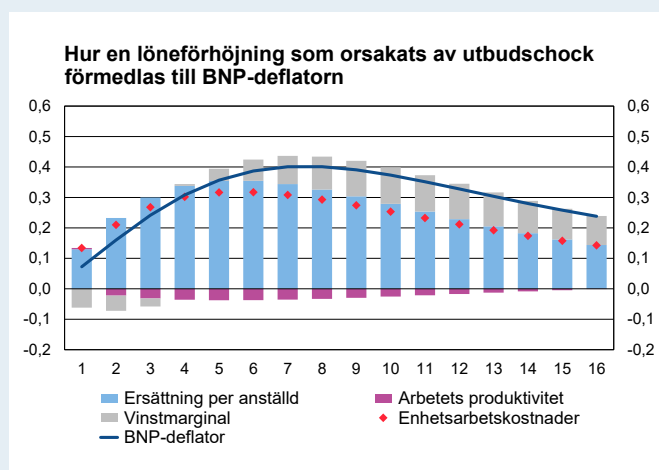
	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**	I medeltal
	procentuell förändring						2017/2007
Exportprisindex ¹	-2,1	3,1	3,4	2,6	2,0	1,5	0,2
Importprisindex ¹	-2,5	3,5	3,8	3,3	2,3	1,7	0,2
Konsumentprisindex	0,4	0,7	1,2	1,4	1,6	1,7	1,5
Harmoniserat konsumentprisindex	0,4	0,8	1,2	1,5	1,6	1,7	1,8
Basprisindex för hemmamarknadsvaror inklusive skatter	-1,2	5,2	5,0	3,4	2,3	2,0	1,5
Byggnadskostnadsindex	0,5	0,3	2,3	2,5	2,4	2,4	1,3

¹⁾ Enligt nationalräkenskaperna

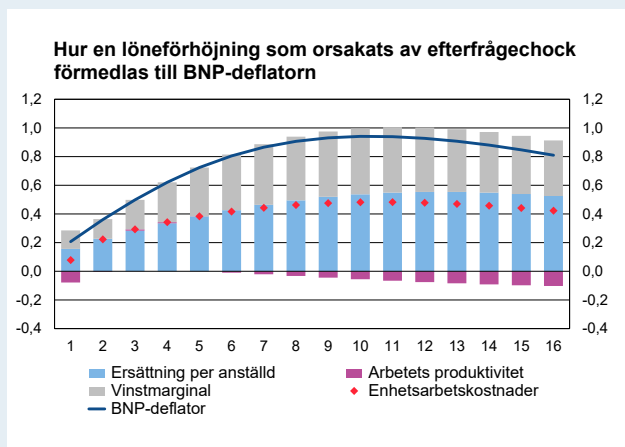
RUTA: LÖNERNAS ROLL I DEN TILLTAGANDE INFLATIONEN

Relationen mellan lönenivån och inflationen är intressant och arbetskraftskostnadsindikatorer används allmänt till att ställa prognos för prisnivån. Till exempel i euroområdet betraktas i nuläget en höjning av inkomstnivån som en förutsättning för att den underliggande inflationen ska tillta. Sambandet mellan löner och priser är ändå inte entydigt utan beroende av olika bakgrundsfaktorer, såsom om höjningen av lönerna orsakats av utbud eller efterfrågan.

Nedan granskas med hjälp av Finansministeriets KOOMA-modell hur olika typer av chocker förmedlas till priserna i Finland. Närmare bestämt granskas hur utbuds- och efterfrågechocker påverkar BNP-deflatorn och dess komponenter. Som utbudschock har använts lönemarginalschock och som efterfrågechock riskpremiechock. Europeiska centralbanken har nyligen analyserat ämnet för hela euroområdets del med hjälp av DSGE-modellen New Area-Wide Model (NAWM) (ECB Economic Bulletin, Issue 5 / 2018).

En typisk negativ utbudschock på arbetsmarknaden höjer både lönerna och enhetsarbetskostnaderna, men minskar vinstmarginalerna på kort sikt. I figur 1 visas hur en chock med inriktning på lönemarginalen påverkar BNP-deflatorn och dess komponenter. I figuren beskrivs verkningarna som avvikelser från ekonomins jämviktsspår per kvartal. Till följd av chocken stiger lönekostnaderna och därigenom också företagens kostnader samt priserna. Det leder till att efterfrågan, produktionen och sysselsättningen minskar. På grund av den fallande efterfrågekurvan samt pristelheterna kan företagen emellertid endast delvis och stegvis överföra kostnadsökningen till priserna. Därför minskar vinstmarginalerna på kort sikt jämfört med referensscenariot. Enhetsarbetskostnaderna stiger något långsammare än lönerna, eftersom arbetets produktivitet ökar en aning. Eftersom ökningen av arbetets produktivitet leder till att priserna sjunker, visas tillväxten i figuren omvänt.

Lönerna och enhetsarbetskostnaderna reagerar på en efterfrågechock på ett annat sätt än på den utbudschock som beskrivs ovan. Figur 2 beskriver hur en riskpremiechock inverkar på lönerna och hur den förmedlas till BNP-deflatorn. En efterfrågechock leder till både produktionsökning och större efterfrågan på kapital och arbetsinsats, vilket medför högre löner och sysselsättning. När efterfrågan ökar kan företagen höja sina priser och vinstmarginalerna tilltar. Till följd av chocken förbättras också arbetets produktivitet så att enhetsarbetskostnaderna stiger långsammare än lönekostnaderna, vilket ökar vinsterna ytterligare.

I grund och botten visar analysen att källan till chocken har betydelse för hur löneutvecklingen förmedlas till priserna. Till följd av en efterfrågechock reagerar priserna betydligt mer än lönerna, medan priserna på kort sikt reagerar mindre än lönerna till följd av en utbudschock.

2 Offentlig ekonomi

2.1 Samtliga offentliga samfund

Det goda konjunkturläget i Finlands ekonomi har förbättrat de offentliga finanserna. De av regeringen fastställda åtgärderna för att dämpa ökningen av de offentliga utgifterna har bidragit till att minska underskottet. Den ekonomiska tillväxten är fortsatt skälig ännu under 2019, så saldot i de offentliga finanserna kommer i balans. I början av nästa decennium förutspås den ekonomiska tillväxten mattas av till knappt en procent och i och med det börjar saldot i de offentliga finanserna igen försvagas.

Den offentliga skulden i förhållande till BNP minskar till under 60 procent redan 2018. Nominellt fortsätter ändå den offentliga ekonomins skuldsättning. Trots det gynnsamma konjunkturläget har den offentliga skuldkvoten minskat i mycket långsam takt. Den offentliga ekonomins buffertar är fortfarande mycket små med tanke på nästa konjunkturedgång. Exempelvis efter den förra finanskrisen steg skuldkvoten med mer än 30 procentenheter.

Om saldot i de offentliga finanserna betraktas utan effekten av konjunkturläget uppvisar den offentliga ekonomin ett strukturellt underskott. Ekonomins gynnsamma konjunkturfas skyler över också de strukturella problemen i de offentliga finanserna på längre sikt. Befolkningen åldras, vilket syns i synnerhet som ett tillväxttryck i vård- och omsorgskostnaderna. De offentliga finanserna borde uppvisa ett avsevärt större överskott i början av 2020-talet för att de ska vila på en hållbar grund och kunna klara trycket som den åldrande befolkningen medför.

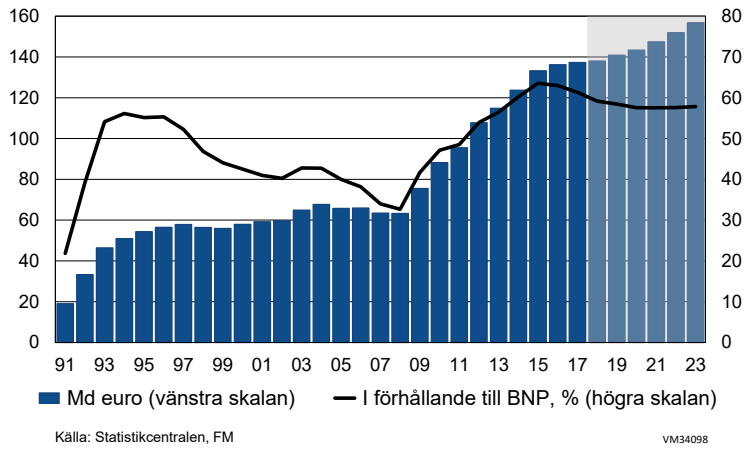
Statsförvaltningen är den sektor i den offentliga ekonomin som uppvisar det största underskottet. Underskottet minskar under prognosperioden i och med att skatteintäkterna ökar och utgiftsutvecklingen är måttfull. Konjunkturvåxlingarna reflekteras tydligast i saldot i statsfinanserna, i synnerhet på grund av skatteintäkternas stora konjunkturkänslighet. Lokalförvaltningens underskott ökar 2018, eftersom kommunernas skatteintäkter minskar jämfört med fjolåret, medan konsumtions- och investeringsutgifterna ökar. Kommunernas skatteutfall 2018 minskas av att de gynnsamma faktorerna av engångsnatur från fjolåret bortfaller. Underskottet minskar emellertid så småningom under de kommande åren.

År 2021 överförs en del av lokalförvaltningens uppgifter till landskapen i och med landskaps- och vårdreformen. Den nya landskapsförvaltningen uppvisar ett underskott. Landskapsförvaltningens underskott beror till stor del på det stora antalet investeringar i verksamhetslokaler inom sjukvårdsdistrikten där beslutet fattats redan tidigare, som överförs till landskapens lokalcentral.

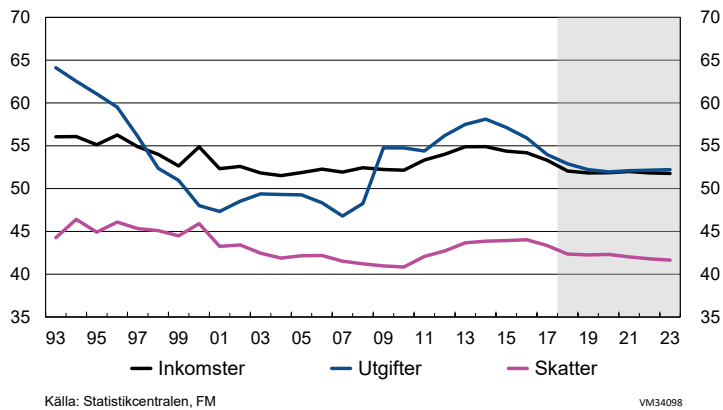
Arbetspensionsanstalterna som hör till socialskyddsfonderna uppvisar ett överskott. Arbetspensionsanstalternas överskott ligger kvar på knappt en procent under prognosperioden. Å ena sidan ökar pensionsutgifterna i rask takt, men å andra sidan ökar den gynnsamma ekonomiska utvecklingen pensionsavgiftsintäkterna medan räntehöjningen förbättrar kapitalinkomsterna. De övriga socialskyddsfonderna uppvisar ett litet överskott. Arbetslöshetsutgifterna beräknas minska ytterligare och man utgår från att arbetslöshetsförsäkringsavgiften sänks under prognosperioden. Sänkningen av avgiften minskar överskottet i de övriga socialskyddsfonderna och i och med det är de övriga socialskyddsfonderna i balans.

Utgiftsgraden, det vill säga utgifterna i förhållande till BNP, sjunker under de närmaste åren. Anpassningsåtgärderna enligt regeringsprogrammet och de sjunkande arbetslöshetsutgifterna sänker utgiftsgraden. Konkurrenskraftsavtalet och skattelättnaderna har för sin del sänkt skattegraden, det vill säga den andel av BNP som skatterna och avgifterna av skattenatur står för. Skattegraden förblir i stort sett oförändrad under de närmaste åren.

De offentliga samfundens skuld

De offentliga samfundens inkomster, skatter och utgifter i förhållande till BNP, %

Tabell 15. Offentliga samfund¹⁾

	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
	md euro					
Direkta skatter	35,6	37,2	37,4	39,4	40,6	41,9
Skatter på produktion och import	31,1	31,5	32,6	33,3	33,9	34,4
Socialförsäkringsavgifter	28,0	27,4	28,2	28,5	30,1	30,5
Skatter och socialskyddsavgifter totalt ²⁾	95,2	97,0	98,8	101,9	105,3	107,6
Övriga inkomster ³⁾	22,5	23,2	23,3	23,8	24,5	26,3
erhållna räntor	1,9	1,8	1,8	2,0	2,1	2,3
Inkomster totalt	117,1	119,3	121,4	124,9	129,1	133,2
Konsumtionsutgifter	51,6	51,2	52,8	54,2	56,1	57,8
Subventioner	2,7	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6
Socialförmåner och -bidrag	42,2	42,7	43,3	44,3	45,4	46,8
Övriga transfereringar	5,7	5,3	5,4	5,5	5,7	5,9
Subventioner och transfereringar totalt	50,6	50,7	51,3	52,5	53,8	55,3
Kapitalavgifter ⁴⁾	9,2	9,4	10,1	9,8	10,0	9,8
Övriga utgifter	9,4	9,5	9,2	9,3	9,5	10,6
erhållna räntor	2,3	2,2	2,1	2,1	2,1	2,2
Utgifter totalt	120,8	120,8	123,4	125,9	129,3	133,4
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	-3,7	-1,5	-2,0	-0,9	-0,3	-0,3
Statsförvaltningen	-5,7	-4,0	-3,1	-1,6	-1,7	-0,7
Lokalförvaltningen	-0,9	-0,3	-1,4	-1,3	-1,0	-0,9
Arbetspensionsanstalterna	2,4	2,0	2,1	2,0	2,2	2,3
Övriga socialskyddsfonder	0,5	0,8	0,4	-0,1	0,2	-0,0
Primärt överskott ⁵⁾	-3,3	-1,0	-1,7	-0,8	-0,2	-0,3

1) Enligt nationalräkenskaperna

2) Innehåller kapitalsskatter

3) Inkl. kapitaltransfereringar och förslitning av kapital

4) Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar

5) Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

Tabell 16. Parametrar för den offentliga ekonomin

	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
	i förhållande till BNP, %					
Skatter och socialskyddsavgifter	44,0	43,3	42,3	42,2	42,3	42,0
Den offentliga sektorns utgifter ¹	55,9	54,0	52,9	52,2	52,0	52,1
Den offentliga sektorns nettoutlåning	-1,7	-0,7	-0,8	-0,4	-0,1	-0,1
Statsförvaltningen	-2,7	-1,8	-1,3	-0,7	-0,7	-0,3
Lanskapförvaltningen						-0,4
Lokalförvaltningen	-0,4	-0,1	-0,6	-0,5	-0,4	-0,4
Arbetspensionsanstalterna	1,1	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9
Övriga socialskyddsfonder	0,2	0,3	0,2	-0,0	0,1	-0,0
Primärt överskott ²	-1,5	-0,4	-0,7	-0,3	-0,1	-0,1
Den offentliga sektorns skuld	63,0	61,3	59,2	58,4	57,6	57,5
Statsskulden	47,4	47,3	45,0	44,5	43,8	43,8
Sysselsättning inom den offentliga sektorn, 1000 personer	614	619	619	618	615	615
Staten	131	131	132	132	130	124
Lanskapförvaltningen						231
Lokalförvaltningen	472	476	476	474	474	249
Socialskyddsfonderna	11	11	11	11	11	11

1) EU harmonisering.

2) Nettoutlåning utan nettoräntor.

2.2 Statsförvaltningen

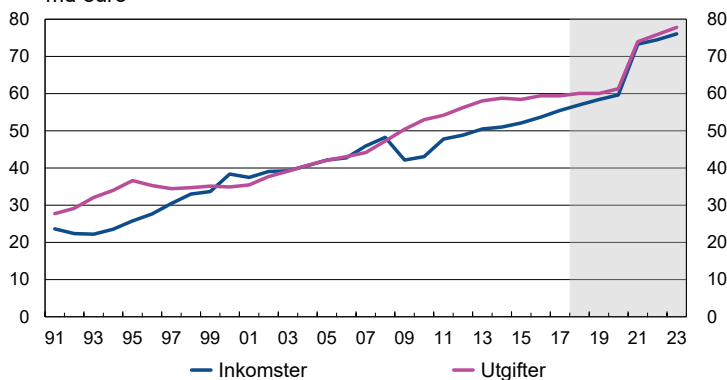
Underskottet i statsfinanserna har minskat de senaste åren och utvecklingen fortsätter i samma riktning även 2018 och 2019. Förbättringen av saldot beror på att de totala intäkterna ökade snabbare än utgifterna. Den största orsaken till förbättringen av saldot är de ökade skatteintäkterna, framför allt inkomstskatterna och mervärdesskatten. Den positiva sysselsättningsutvecklingen ökar skatterna som flyter in från löneinkomster. Utgiftsökningen dämpas dessutom av de stegvis växande anpassningsåtgärderna i regeringsprogrammet samt av att tilläggsutgifterna som spetsprojekten medfört faller bort under 2019. De sänkta arbetsgivaravgifterna som ingår i konkurrenskraftsavtalet och de tillfälliga nedskärningarna av semesterpenningen har minskat de löntagaresättningar som staten betalar under de senaste åren. På motsvarande sätt ökar bortfallet av den tillfälliga nedskärningen av semesterpenningar löntagaresättningar under 2019.

År 2020 avstannar förbättringen av saldot, när ökningen av skatteintäkterna avtar i takt med att den ekonomiska tillväxten mattas av. Dessutom ökar överföringsutgifter till lokalförvaltningen, bland annat på grund av att nedskärningarna av semesterpenningen enligt konkurrenskraftsavtalet ska kompenseras. De totala intäkterna ökar snabbare än utgifterna i slutet av prognosperioden., vilket igen minskar statens underskott. Den avtagande ekonomiska tillväxten i början av nästa decennium leder å sin sida till att saldot försämras.

Den statliga intäkter och utgifter sektorns struktur kommer att förändras med början 2021, när landskapen inleder sin verksamhet. Statens skatteintäkter ökar när en del av kommunalskatterna överförs till staten. Samtidigt ökar statens utgifter, eftersom staten finansierar största delen av landskapens verksamhet.

Statens inkomster och utgifter

md euro

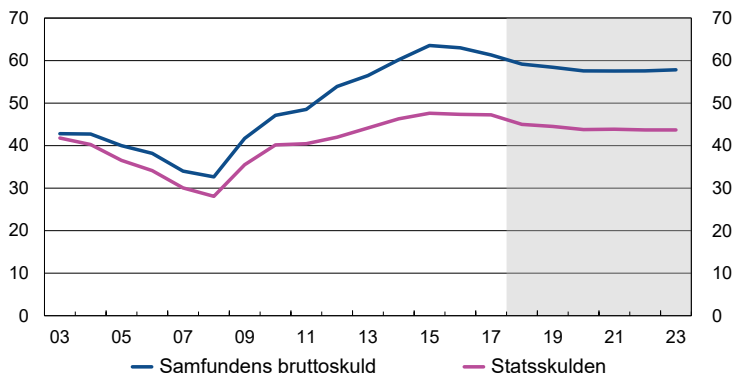

Inkl. landskaps- och vårdreformen år 2021
Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

De offentliga samfundens skuld

i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tabell 17. Statsförvaltning ¹⁾

	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
	md euro					
Direkta skatter	13,7	14,4	15,0	15,6	16,1	29,1
Skatter på produktion och import	31,1	31,5	32,6	33,3	33,9	34,4
Sociala avgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatter och sociala avgifter, totalt ²	45,3	46,9	48,2	49,6	50,7	64,3
Övriga inkomster ³	8,7	8,7	8,9	8,9	9,1	9,1
därav erhållna räntor	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4
Inkomster totalt	54,0	55,6	57,1	58,5	59,7	73,4
Konsumtionsutgifter	14,0	13,4	13,8	14,1	14,4	14,3
Subventioner och övriga transfereringar	38,8	39,5	39,4	39,6	40,5	53,4
till övriga offentliga samfund	27,1	28,1	27,9	27,9	28,6	41,6
Ränteutgifter	2,2	2,1	1,9	1,9	1,9	2,0
Kapitalavgifter ⁴	4,8	4,6	5,1	4,6	4,6	4,4
Utgifter totalt	59,7	59,6	60,2	60,1	61,4	74,1
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	-5,7	-4,0	-3,1	-1,6	-1,7	-0,7
Primärt överskott ⁵	-3,8	-2,1	-1,5	-0,1	-0,1	0,9

1) Enligt nationalräkenskaper

2) Kapitalskatter inkl.

3) Inkl. mottagna kapitaltransfereringar (kapitalskatter exkl.) och förslitning av fast kapital

4) Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar

5) Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

2.3 Landskapsförvaltningen

Landskapen inleder sin egentliga verksamhet 2021 och de har avskilts som en separat undersektor i den offentliga ekonomin från och med det året. Landskapen tar över ansvaret för att organisera social- och hälsovårdstjänsterna från kommunerna och flera andra uppgifter från staten och kommunerna. Prognosens landskapssektor omfattar såväl landskapen som de riksomfattande servicecenter som landskapen äger, såsom Landskapens lokalcentral Ab.

Merparten av landskapens utgifter hör samman med social- och hälsovårdstjänsterna. Den totala utgiftsnivån uppgår till cirka 25,3 miljarder euro 2021. Förändringen i åldersstrukturen medför ett tillväxttryck på landskapens utgifter, eftersom den åldrande befolkningens behov av social- och hälsovårdstjänster ökar.

Största delen av landskapens intäkter utgörs av finansiering från staten. Statens finansiering inkluderar finansiering med allmän täckning samt återbäring av mervärdesskatt. Landskapen får dessutom försäljnings- och avgiftsintäkter av människorna som använder tjänsterna som uppgår till cirka 3,1 miljarder euro. Landskapens

intäkter beräknas uppgå till totalt cirka 24,3 miljarder euro 2021. Landskapens statliga finansiering utvecklas enligt landskapsindexet och den årliga justeringen av finansieringen.

Landskapssektorns saldo uppvisar ett underskott. Det beror i synnerhet på sådana pågående investeringar i lokaler inom sjukvårdsdistrikten, som överförs på Landskapens lokalcentral.

Landskapens utgifter och intäkter exklusive investeringar är i balans under det första verksamhetsåret, men balansen försämras i fortsättningen. Landskapens balans försämras bland annat av halveringen av landskapsindexet 2022. Prognosen innehåller inga antaganden om landskapens anpassningsåtgärder eller effektiviseringen av verksamheten, utan utgifter och finansiering följer sina egna utvecklingsbanor. Prognosen är till sin natur en belastningskalkyl.

Landskapens investeringar är på en hög nivå 2021, totalt cirka 0,9 miljarder euro. Därefter börjar investeringsnivån sjunka i takt med att de stora investeringsprojekten avslutas. Landskapens investeringar håller en hög nivå tack vare det livliga byggandet av sjukhus och utvecklingsprojekten med anknytning till ICT-systemen inom social- och hälsovården. Utöver fastigheter och andra tillgångar överförs också en avsevärd mängd skulder från sjukvårdsdistrikten till landskapssektorn. I slutet av 2021 är landskapssektorns skuldbelopp uppskattningsvis 5,1 miljarder euro. Skulden växer årligen i takt med sektorns underskott.

Till en början orsakar inledandet och organiserandet av verksamheten tilläggskostnader för landskapen. Dessa förändringskostnader är så osäkra och inexakta att de ännu inte har kunnat beaktas i prognosen.

Tabell 18. Landskapsförvaltningen

	2021**
	md euro
Transfereringar från statsförvaltningen	21,0
Övriga inkomster	3,3
Inkomster totalt	24,3
Konsumtionsutgifter	20,5
Transfereringar och övriga utgifter	1,0
Kapitalavgifter	0,9
Utgifter totalt	25,3
Finansiellt sparande	-0,9
Skuld	5,1

2.4 Lokalförvaltning

Lokalförvaltningens ekonomiska situation har förbättrats avsevärt de senaste åren, men saldot försämras 2018. Lokalförvaltningens intäkter 2018 stannar på nästan samma nivå som året innan. Kommunernas skatteintäkter till och med minskar jämfört med fjolåret, vilket beror på bland annat exceptionellt stora återbäringar på förskott och justeringen nedåt för kommunernas utdelning samt på att beskattningsutfallet av samfundsskatten var exceptionellt stort 2017. Konsumtionsutgifterna växer däremot klart snabbare än under de senaste åren. De växer bland annat på grund av ökade vård- och omsorgsutgifter till följd av att befolkningen åldras, sänkta dagvårdsavgifter, beredningen av landskaps- och vårdreformen samt höjningen av inkomstnivån i kommunsektorn.

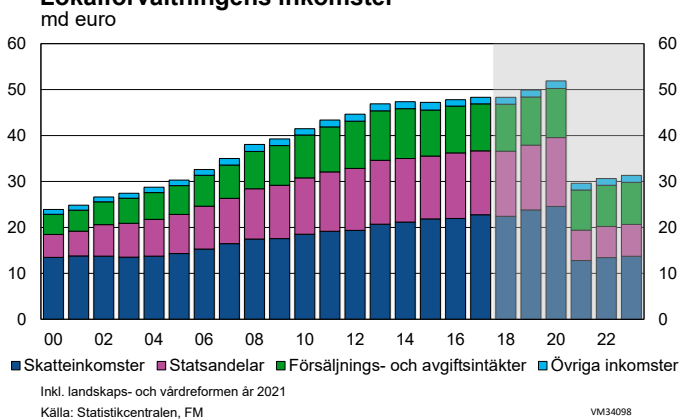
Lokalförvaltningens underskott minskar småningom under perioden 2019-2021. År 2019 ökar utgifterna på grund av det växande behovet av social- och hälsovårdstjänster, löneförhöjningarna inom kommunsektorn och bortfallet av nedskärningarna av semesterpenningen enligt konkurrenskraftsavtalet, vars effekt till största delen syns redan 2019. Även investeringsutgifterna håller en hög nivå tack vare att byggandet av sjukhus är fortsatt livligt. År 2019 ökar lokalförvaltningens intäkter emellertid snabbare än utgifterna, när skatteintäktsökningen tar fart. Kommunernas skatteintäktsökning påskyndas av bland annat skatteintäktsökningen av engångsnatur 2019 på grund av att uppbörden av kvarskatter tidigareläggs och höjningen av den genomsnittliga kommunala skattesatsen med 0,04 procentenheter till 19,88 procent. Statsbidragen minskar under 2019 jämfört året innan, vilket beror på bland annat justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna. Enligt regeringsprogrammet görs inte heller någon indexhöjning av kommunernas statsandelar 2019.

Lokalförvaltningens saldo förbättras ytterligare en aning under 2020. I synnerhet statsbidragen väntas öka snabbt, eftersom kommunerna kompenseras för nedskärningarna av semesterpenningen enligt konkurrenskraftsavtalet med cirka 240 miljoner euro, så att nedskärningen av semesterpenningen inte ska beaktas två gånger i statsandelarna. Statsbidragen ökas dessutom av att nedskärningar med anknytning till konkurrenskraftsavtalet delvis faller bort samt av indexhöjningen av statsandelarna.

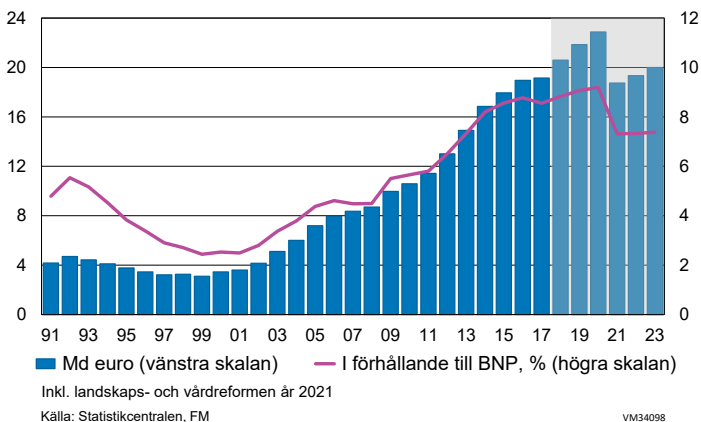
Den åldrande befolkningen har redan länge ökat behovet av vård- och omsorgstjänster och därmed utgiftstrycket i kommunekonomin. I och med vård- och landskapsreformen lindras tillväxttrycket på lokalförvaltningens konsumtionsutgifter på grund av det ökade servicebehovet från och med 2021. Efter reformen inriktas lokalförvaltningens

uppgifter allt mer på tjänster för de yngre åldersklasserna, såsom småbarnspedagogik och utbildning. Enligt Statistikcentralens senaste befolkningsprognos minskar antalet unga, så konsumtionsutgifterna för småbarnspedagogik och utbildning uppskattas minska. Det förutsätter att man ser till att i snabb takt dimensionera daghemmen och skolorna enligt den minskande efterfrågan i de kommuner där servicebehovet avtar. Lokalförvaltningens saldo uppvisar emellertid ett underskott ännu 2021. Lokalförvaltningens nominella skuld växer 2018–2021, men 2021 minskar skulden när sjukvårdsdistriktens skuld på cirka 4,1 miljarder euro överförs till landskapsförvaltningen.

Lokalförvaltningens inkomster

Lokalförvaltningens skuld

Tabell 19. Lokalförvaltning¹

	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
	md euro					
Skatter och socialskyddsavgifter totalt	22,0	22,8	22,4	23,8	24,6	12,8
därav kommunalskatt	18,7	19,1	18,8	20,0	20,6	9,3
samfundsskatt	1,5	1,9	1,8	2,0	2,0	1,6
fastighetsskatt	1,7	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9
Övriga inkomster ²	19,0	18,7	19,2	19,3	20,4	11,7
därav erhållna räntor	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
erhållna transferingar från statsförvaltningen	14,3	13,9	14,2	14,1	15,0	6,6
Inkomster totalt	40,9	41,5	41,6	43,1	45,0	24,5
Konsumtionsutgifter	34,0	34,2	35,2	36,3	37,6	18,8
därav löntagarutgifter	21,6	21,0	21,2	21,6	22,1	11,7
Transfereringar	3,3	2,8	2,7	2,7	2,8	2,0
därav socialförmåner och -bidrag	1,4	0,8	0,8	0,7	0,8	0,1
subventioner och övriga transfereringar	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,7
ränteutgifter	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
Kapitalavgifter ³	4,5	4,9	5,1	5,4	5,6	4,5
Utgifter totalt	41,8	41,8	43,0	44,3	46,0	25,4
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	-0,9	-0,3	-1,4	-1,3	-1,0	-0,9
Primärt överskott ⁴	-1,1	-0,4	-1,6	-1,4	-1,1	-1,0

1) Enligt nationalräkenskaperna

2) Inkl. mottagna kapitaltransfereringar och förslitning av fast kapital

3) Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar

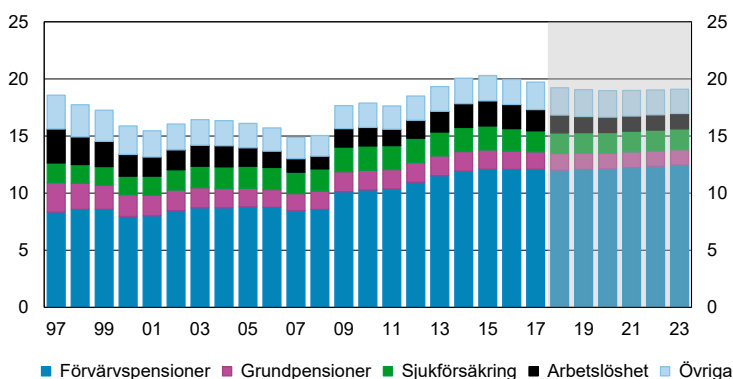
4) Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

2.5 Socialskyddsfonder

Arbetspensionsanstaltens överskott minskade till 0,9 procent i relation till BNP 2017, medan överskottet under 2000-talets första decennium var i genomsnitt drygt tre procent. Arbetspensionsanstaltens överskott förutspås stanna nästan på samma nivå som 2017 under hela prognosperioden. Det gynnsamma konjunkturläget har höjt pensionsavgiftsintäkterna, men det räcker inte för att förbättra arbetspensionsanstaltens saldo. Arbetspensionsutgifternas snabba ökning fortsätter nämligen eftersom antalet pensionärer och den genomsnittliga pensionsnivån ökar ytterligare. Arbetspensionsanstaltens kapitalinkomster börjar öka måttfullt under prognosperioden. Man har kommit överens om att arbetspensionsavgiften i den privata sektorn blir kvar på sin nuvarande nivå på 24,4 procent under hela prognosperioden.

De övriga socialskyddsfonderna består i huvudsak av Folkpensionsanstalten, som ansvarar för grundskyddet, samt enheter som sköter det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa. De övriga socialskyddsfondernas överskott stärktes till 0,3 procent i förhållande till BNP 2017. De övriga socialskyddsfondernas ekonomi kommer i balans under prognosperioden. Arbetslöshetsutgifterna fortsätter att minska när sysselsättningsläget förbättras ytterligare. Samtidigt för den växande lönesumman med sig större intäkter av socialskyddsavgifterna. Sänkningen av arbetslöshetsförsäkringsavgiften med 0,8 procentenheter i början av 2019 medför däremot en klar minskning av de övriga socialskyddsfondernas intäkter. I ljuset av prognosen borde arbetslöshetsförsäkringsavgiften utifrån nuvarande lagstiftning sänkas ytterligare senast från och med 2021. Därför har man antagit att arbetslöshetsförsäkringsavgiften kommer att sänkas med 0,4 procentenheter från och med 2021.

Sociala förmåner, bidrag och sjukvårdsersättningar
i förhållande till BNP, %

Tabell 20. Socialskyddsfonder¹⁾

	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
	md euro					
Avkastning på placeringstillgångar	3,5	3,7	3,9	4,1	4,4	4,9
Socialskyddsavgifter	27,9	27,4	28,1	28,4	30,1	30,5
arbetsgivarnas avgifter	18,8	17,7	17,7	17,6	18,4	18,7
försäkrades avgifter	9,2	9,7	10,5	10,9	11,6	11,8
Transfereringar från övriga offentliga samfund	14,6	15,8	15,2	15,2	15,0	15,4
Övriga inkomster	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Inkomster totalt	46,5	47,3	47,7	48,2	49,9	51,1
Konsumtionsutgifter	3,6	3,6	3,8	3,9	4,0	4,1
Socialförmåner och -bidrag	36,6	37,6	38,1	39,0	40,0	41,3
Övriga utgifter	3,4	3,4	3,3	3,4	3,4	3,5
Utgifter totalt	43,6	44,5	45,1	46,2	47,4	48,9
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	2,9	2,8	2,6	2,0	2,4	2,3
Arbetspensionsanstalterna	2,4	2,0	2,1	2,0	2,2	2,3
Övriga socialskyddsfonder	0,5	0,8	0,4	-0,1	0,2	-0,0
Primärt överskott ²⁾	1,6	1,6	1,4	0,6	1,0	0,7

1) Enligt nationalräkenskaperna

2) Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

2.6 Den offentliga ekonomins långsiktiga hållbarhet

Även om den offentliga ekonomins skuldkvot förutspås fortsätta att sjunka under de närmaste åren, sätter den åldrande befolkningen stor press på den offentliga ekonomins hållbarhet på längre sikt. Den allt större andelen äldre befolkning ökar pensions-, hälsovårds- och långvårdsutgifterna, och den nuvarande skattegraden räcker inte till att finansiera utgifterna i framtiden. Dessutom minskar befolkningen i arbetsför ålder, vars skatter finansierar välfärdstjänsterna och socialskyddet. En permanent obalans mellan intäkter och utgifter, det vill säga ett hållbarhetsunderskott, hotar att öka skuldsättningen så att den blir okontrollerbar på lång sikt.

Finansministeriet beräknar att hållbarhetsunderskottet är nästan fyra procent i förhållande till BNP. Sättet att bedöma hållbarhetsunderskottet har ändrats något jämfört med den föregående bedömningen, som publicerades i september 2018. Den antagna långsiktiga realräntan på den offentliga skulden har sänkts från tre procent till två procent och beräkningsmetoden för kapitalinkomsterna har precisrats. Dessa ändringar har ändå inte haft någon väsentlig inverkan på det beräknade

hållbarhetsunderskottets storlek. Däremot minskas det beräknade hållbarhetsunderskottet klart av att en nytt, mer exakt sätt att bedöma utbildningsutgifternas utveckling har tagits med i beräkningen. Dessa nya metoder beskrivs närmare i beskrivningen av finansministeriets metod för beräkning av hållbarhetsunderskottet.¹

I beräkningen av hållbarhetsunderskottet har för första gången beaktats Statistikcentralens nya befolkningsprognos, som publicerades i november 2018. Befolkningsprognosens antaganden om antalet födda och nettoinflyttningen ökar hållbarhetsunderskottet något jämfört med tidigare. Den viktigaste faktorn som ökar hållbarhetsunderskottet är emellertid att befolkningsprognosen sträcker sig fram till 2070, så att uppskattningen av de åldersbundna utgifternas utveckling har förlängts med tio år på samma sätt som EU:s beräkningar. Beräkningsperiodens förlängning ökar hållbarhetsunderskottet, eftersom särskilt pensionsutgifterna fortsätter att växa under 2060-talet. En bedömning av den offentliga ekonomin på medellång sikt har ökat det beräknade hållbarhetsunderskottet en aning jämfört med förra hösten. Ändringarna som inverkat på det beräknade hållbarhetsunderskottet illustreras i figuren intill.

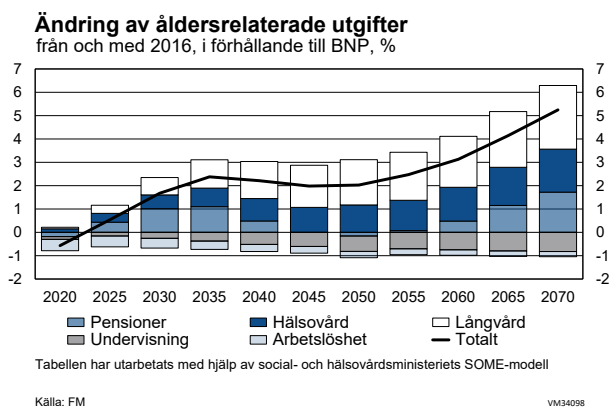
I beräkningen av hållbarhetsunderskottet beaktas endast de beslut vars inverkan på den offentliga ekonomin kan bedömas med tillräcklig säkerhet. De långsiktiga åtgärder som fastställts i regeringsprogrammet för att förbättra den offentliga ekonomin, såsom landskaps- och vårdreformen, har alltså ännu inte beaktats i beräkningen av hållbarhetsunderskottet. Effekterna som eftersträvas med landskaps- och vårdreformen är osäkra, eftersom de är beroende av hur reformen genomförs i praktiken.

Hållbarhetsunderskottet kan tekniskt sett uttryckas som skillnaden mellan det överskott som tryggar hållbarheten i den offentliga ekonomin och underskottet i den offentliga ekonomin vid utgångsåret (i nuläget 2023) för beräkningen (se figuren). Det överskott som tryggar hållbarheten innebär att den offentliga ekonomin ska uppvisa ett överskott på cirka tre procent i förhållande till BNP i början av nästa decennium för att den offentliga ekonomin ska klara av det framtida utgiftstrycket till följd av den åldrande befolkningen utan ytterligare åtgärder. I stället för ett överskott på tre procent beräknas den offentliga ekonomin uppvisa ett strukturellt underskott på ungefär 0,5 procent i förhållande till BNP 2023.

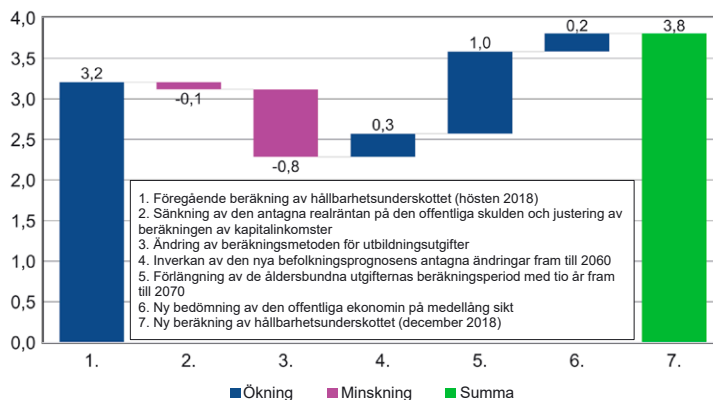
1 <https://vm.fi/sv/metodbeskrivningarna>

Finansministeriets bedömning av den offentliga ekonomins hållbarhet på lång sikt görs i enlighet med EU:s gemensamt avtalade metoder och beräkningsprinciper. Hållbarhetskalkylen är en belastningskalkyl, där det projiceras en utveckling baserad på dagens lagstiftning och praxis och utgående från en befolkningsprognos, en uppskattning av utgifterna enligt åldersgrupp och en uppskattning av den ekonomiska utvecklingen på lång sikt.

Det råder stor osäkerhet kring beräkningen av hållbarhetsunderskottet och det är känsligt för antaganden om den kommande utvecklingen. Därför analyseras hållbarhetskalkylens känslighet för de viktigaste antaganden som använts i beräkningen i vidstående tabell. Trots osäkerheten erbjuder kalkylen ett konsekvent sätt att analysera kommande utmaningar för de offentliga finanserna och metoder för att lösa dessa.

Ändringar jämfört med föregående beräkning av hållbarhetsunderskottet i förhållande till BNP, %

Tabell 21. Offentlig ekonomi 2017–2070

	2017	2023**	2030**	2040**	2050**	2060**	2070**	2070/2017**
	i förhållande till BNP, %							Förändring, %
Utgifter totalt	54,0	52,2	55,3	56,9	57,9	60,7	65,0	11,0
varav åldersbundna och arbetslöshetsutgifter	29,7	30,0	31,6	32,1	32,0	33,1	35,2	5,4
Pensioner	13,5	13,9	14,7	14,2	13,5	14,2	15,4	1,9
Förvärvspensioner	12,3	12,9	13,7	13,2	12,5	13,0	14,2	1,9
Grundpensioner	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,2	0,1
Hälsovård	6,0	6,3	6,6	6,9	7,1	7,4	7,8	1,8
Långvård	2,2	2,5	3,0	3,8	4,2	4,4	5,0	2,7
Undervisning	5,8	5,5	5,4	5,1	5,0	4,9	4,8	-0,9
Arbetslöshet	2,3	1,9	2,0	2,1	2,1	2,2	2,2	-0,1
Ränteutgifter	1,0	0,9	2,5	3,5	4,7	6,3	8,5	7,5
Inkomster totalt	53,3	51,8	52,9	53,1	53,6	54,4	55,1	1,7
varav kapitalinkomster	2,6	3,1	4,3	4,4	5,0	5,8	6,4	3,8
Nettoutlåning ¹	-0,7	-0,4	-2,4	-3,8	-4,3	-6,2	-9,9	-9,2
varav transferering till arbetspensions fonder	0,9	0,9	1,0	1,8	3,1	3,4	2,9	2,0
Offentliga sektorns skuld, konsoliderad	61,3	57,8	64,3	88,3	120,1	161,7	217,4	156,0
Offentliga sektorns tillgångar, konsoliderad	132,9	131,9	134,0	136,1	145,4	159,8	170,6	37,7
varav arbetspensionsanstaltarnas tillgångar, konsoliderad	91,3	90,3	94,0	98,6	110,7	126,6	138,0	46,8

¹ Konjunkturjusterat saldo från och med 2030

Tabell 22. Känslighet för ekonomiska antaganden

	Baskalkyl (december 2018)	Förändring, %-enh.	Inverkan på hållbarhetsunderskottet ¹ , %-enh.
Ökning av den allmänna produktiviteten (och realinkomsterna)	i medeltal 1,4 %	+0,5	-0,5
Sysselsättningsgrad	blir 72,5 % före 2070	+1,0	-0,4
Produktivitetsökning i offentlig hälso- och socialvård	0 %	+0,5	-1,8
Strukturellt primärt saldo ² inom den offentliga ekonomin / BNP 2023	+0,3 %	+1,0	-1,0
Realavkastning på placeringar och realränta på offentlig skuld		-0,5	+0,7
- varav räntan på den offentliga skulden och avkastningen på statens och kommunernas ränteinvesteringar	2 %		
- varav statens och kommunernas aktieinkomster	4 %		
- varav arbetspensionstillgångar	3,5 %		

¹ Beräkningen bygger på finansministeriets hållbarhetskalkyl från december 2018 (effekterna av de ändrade antagandena hålls konstanta mellan beräkningsomgångarna).

² Saldot utan ränteutgifter.

FINANSMINISTERIET

Snellmansgatan 1 A
PB 28, 00023 STATSRÅDET
Telefon 0295 160 01
Telefax 09 160 33123
www.finansministeriet.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)

ISBN 978-952-251-977-1 (pdf)

December 2018